

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה' (תשפ"א)

מאמרים נבחרים משיבויות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

יתרו

זהר המבואר
הפטר והפכוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מלפני ברכו'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

אלומות אור
הבוקעות מרתך

האספקלריא המאירה

**לדציץ מבין החורכים אל' הערת' רבי
משה' אלשיך הקדוש שניתנה פנים בפנים**

בסמטאות צפת העתיקה התהלכו ענקי העולם ששינו פני תבל באור תורתם, ובבית מדרשו יושב איש האלקי רבי **משה אלשיך** זיע"א ומאיר פנים לתלמידיו כשהוא פורס לפניהם את כל מאה הערמוניות שהטעה לבן את יעקב בהחליפו תנאו "עשרת מונים" (רשי' ויצא לו). והארז"ל יושב ושוחק בקורת רוח: "הנה לבן עומד מאחוריו, ומהנהן 'הן הן', כך היה מעשה".

גדולי הצדיקים העידו ש"האלשיך הקדוש השיג פנים אחד משבעים פנים לתורה" - מאורעות נגלו לנגד עיניו באספקלריא המאירה, כפי שהתרחשו באמת, לפיכך היתה עיקר יגיעתו לפורה ולשחוק עבורנו את אור האלף שהוא מקשה אחת אינסופי - ליהלומים קטנים, כדי שיוכל כל אחד לדרוש את ה' יום יום, לדעת 'למעשה' את אשר יעשון.

בקץ גלות עמנו, קִשְׁנָקָתָם כל הזון ונמשמשו העיניים מלחזות באור שמש התורה עצמה, מקבלים בני ישראל חנינה ממעלה להצניץ מבין החורכים על מרבצי האור האינסופיים, על ידי ספרי "תורת משה" להאלשי"ך, המעוטרים בביאור נרחב שטרם היה לעולמים, כקול הקורא במדבר, פנו דרך, כי קרוב היום אשר עין בעין תראו בשושב ה' ברחמים לציון.

**דוֹפְעֵי:
שְׂמֹרֵת
בְּסִימָנָם**

"תורת משה" המבואר

דפנים בפנים של התורה ללב ייודי

ביאור נרחב | קיצור אלשיך | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות | פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא | כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

ארה"ב: (718) 437-0054
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

יתרו

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א
אמר הבעל שם טוב זצ"ל, מה שאמר רבנו הקדוש
(אבות פ"ב מ"א) דע מה למעלה ממך, רצה לומר שלא
תשמע להיצר הרע, ותדע מה ש'למעלה', הקדשה
והתפארת שבכל העולמות העליונים, היא 'מך', כדאיתא
במדרש (בראשית רבה צ ב) קדשתי למעלה היא מקדשתכם,
וכביכול ברוך הוא הוא מצפה לתשובה, ובמקום שבעלי
תשובה עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד:
(אור יצחק)

אוצר פניני החסידות

- אמרי אמת** | בשבת זו נפתח מקור הרפואה כמו בעת קבלת התורה
- שפע חיים** | קריאת פְּרַשְׁת יתרו כעדות והכנה לחַדְשֵׁ אֶזְרָא ופורים | החזוק מיתרו שגם מי שפּטָם עֲגָלִים לעבודה זרה כֹּאֲשֶׁר שָׁב בתשובה וכה שתקרא פְּרַשְׁה בתורה על שמו
- לחזות בנעם ה'** | קדושת ישראל היא קגלה השמונה ויגונה אצל כל יהודי ולעולם אינה נאבדת
- נמוקי חיים** | מעלת עם ישראל על המלאכים בכך שעומדים כנגד הנצח הרע ואפילו פשוטי העם מוסרים נפשם ביום ועם
- פתוחי חותם** | בזכות קדושת ישראל ואחזרתם זכה משה למעלתו
- חם סופר** | אהבת ה' וקרבנו לעם ישראל | ישועת ישראל מבטחת מראש, מטרת הצרות והתלאות מפני שהקב"ה מתאנה לתפלתם
- דברי ישראל** | אין לחקר ולשאל על מעשי הצדיק וְלַת לו עצות כי גבוה מעל גבוה דרכיו
- אהבת שלום** | כֹּאֲשֶׁר מְקַשְׂרִים אֶל הַצַּדִּיק בְּאֵהֶבָה עֲזָה וְקָרִים לְמַשְׁמַעְתּוֹ יְכוּלִים לְקַבֵּל עַל יָדוֹ כֵּל הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת וְאֵלּוֹ כֹּאֲשֶׁר אֵין מְקַשְׂרִים אֵלָיו כִּרְאִי בּוֹדְקִים מִשְׁמֵם אֵת הָאָדָם הָאֵם הוּא רְאִי
- שיח יעקב יוסף** | כֹּאֲשֶׁר הָאָדָם מִבְּקֵשׁ לְבוֹא אֶל הַצַּדִּיק מִזְמִין לוֹ הַס"מ מִנִּיעוֹת וְהַצַּדִּיק מְסַיֵּעַ לוֹ בְּמַחְשָׁבְתּוֹ לְגַמֵּר רְצוֹנוֹ
- מאור עינים** | יוֹשִׁעַמֵּעַ וְתוֹר' - יתרו שמע שמיעה רוחנית ולכן השפיע עליו הדבר מה שאין כן שאר האמות שמעו רק שמיעה גשמית
- שם ומשואל** | יתרו התניא שלא ירדפו אחריו כחות החיצונים ולכן בקש כבוד לסייעו על ידי זה | השעם שהחמירו תו"ל מאד בכבוד המת
- דברי יואל** | איך הניחו את אכילת המן ואכלו מלקח יתרו
- פתוחי חותם** | המקיים את המצוות כראוי בורא חילות של מלאכים
- אמרות טהורות** | מידע נאמר בפסוק גם שם הניח וגם שם אלקים
- דורש טוב** | טעם שהקדים הנשים לאנשים בקבלת התורה
- לקוטי שיחות** | מעלתם של הנשים בענין האמונה והטעם שנקאמרו להם 'ראשי דברים' של מצוות התורה
- פני מנחם** | בכל יום אֶפְשֶׁר וְצָרִיף לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מַחְדָּשׁ עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם
- שפתי צדיק** | בכל מצוה וצוה אור מכל תרי"ג מצות וכפי שמתלהב בכל לבו בקיימה כף משיג, וכבר בקרבן פסח יכלו ישראל להשיג הארת כל המצוות
- לקוטי הלכות** | רבי אור הוא הריסה
- תורה אור** | התורה נותנת לאדם כוח להתגבר על חומריה הגוף
- מחשף הלבן** | התורה היא עצמותו יתברך
- דברי שלום** | מידע נשנתה מצות כבוד אב ואם בתוך עשרת הדברות הלא היא מצוה שקלית
- יסוד צדיק** | המתגבר מלועזק על מכאוביו בשבת אפילו מדת הדין מרחמת עליו
- נעם מגדים** | כפי העבודה בשבת ימי המעשה כף נשמר משגת חלול שבת

אוצרות גאוני הדורות

- שגרי הנפש** | כרגע שהבין יתרו שיכול להתגבר בא תכף ומיד
- מחשבות מרדכי** | לא רצה משה רבנו ליחד שם שמים על בנו הראשון שהפרש לעבודה זרה
- מים חיים** | אסור דמיו לדון אחר דקבר בא לידי
- דרשות מהר"ל** - דרוש על התורה | עלה משה רבנו מעצמו להר ללא צווי כי אין התורה נתנת אלא למי שחושק אליה
- ואסוף שלמה** | תתק"ד דורות באלפים שנה
- וזאת ליהודה** | התורה נתנה לישראל במתנה כדי לבטל את טענת המלאכים
- המדת ישראל** | הלומד תורה והדבק בחבריו לא יתגלגל שוב לעולם הזה
- מלא העמור** | הטעם שלא אמר מיד משה רבנו לישראל מצות הגבלה עד לבסוף
- יוסף אברהם** | אסור הפסקה ממשנתו לדברים בטלים
- אהל יעקב** | מלאכת ימי החל קעבד העובד בעל פרחו
- בני יצחק** | בטול סגוראי של משה 'לי אמרת ולא להם'
- אברהם יגל** | הדבק בה' נענה מיד בתפלתו
- בן איש חי** | חלול וכפרנות בקליעת אותיות התפלה
- פרושי התורה** | ביאת העשן קדם ירידת ה'
- מטעמי יצחק** | ירידת העשן על ההר מפני ירידת ה' על הר סיני לאחר מכן
- זרע ברך** | לאחר שביד הקב"ה על הר סיני הלך לקבל את ישראל כמתן היוצא לקראת פלה, ושוב חזר פעם שניה לראש ההר
- התורה והמנוחה** | הסתלקות השכינה מההר כלו מפאת מעוט הכנת ישראל וְחֻזְקָה לְשֵׁרוֹת עַל רֹאשׁ הַהָר בְּלִבָּד
- דברי ירמיהו** | בתחלה ירד ה' על ההר בעב הענן פסתר, ולאחר מכן התגלה כבוד ה' לעיני כל ישראל
- מעשי צדיקים**
- יעמא דהילולא**
- ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- זוהר הקדוש** | עם פירוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת יתרו

שבע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א

קריאת פרשת יתרו כעודד והכנה להחדש אדר ופורים | החזוק מיתרו שגם מי שפטם עגלים לעבודה זרה כאשר שב בתשובה זכה שתקרא פרושה בתורה על שמו

מעלת שבת יתרו

אמרי אמת

רבי יהודה לייב אייגנר מלובלין זיע"א
בשבת זו נפתח מקור הרפואה כמו בעת קבלת התורה

יתרו דר בין הגויים אשר ענו אותו ולא נתנו לו לרעות את צאנו, ומשעשה מעט תשובה כבר בא למדבר ולא דחו אותו. לכן פרשת יתרו – על שם שיחר פרשה אחת בתורה – באה אחר פרשת בשלח, להראותנו כי גם מי שפטם עגלים לעבודה זרה ולא ידע יהודים מי הם ומה הם, עד שאפלו בנותיו אמרו על משה רבנו 'איש מצרי הצילנו' (שמות ב יט), ולבסוף משעשה מעט תשובה כבר נקבעה על שמו פרשה אחת בתורה.

בהשבת הנה נפתח מקור הרפואה בשלמות כמו שהיה בשעת מתן תורה שנתרפאו כלם, ונתחדשו ככראשית הבריאה שלא כדרך רפואת הטבע, כי על פי הדרך הטבע אין מועיל רפואה רק לאדם שנהלש כחו מחמת מכה או חלי רחמנא לצלן, אבל לתסרון אבר אין מועיל שום רפואה וכו', אבל בשעת מתן תורה נתרפאו כלם וכו'.

משל לעשיר אחד שנתחייב לתן לבנו סך עצום, וכשהצד השני לא עלתה בידו לתן התחייבותו, אם בכל זאת רוצה הוא בהחתון עוזר לו הוא מכיסו על הוצאותיו ומלבושיו, בקדי שיקבא לידי גמר. וכן היה הענין בשעת מתן תורה, שחמת רצונו תתברך בנו, שלח רפואה גם למי שאינו יכול לעזור עצמו מצד מעשיו.

זה הדבר שצריך לעודד אותנו, בראותנו שאפלו מי שהוא משקע במ"ט שערי טמאה גם יכול לצאת כיתרו, שיצאו ממנו זרע קדש של משה רבנו, ובספרים הקדושים מובא שרק במצרים לא היו יכולים לצאת אלו נפלו בשער הנו"ן של הטמאה, אבל לאחר מתן תורה, ובפירוש בעקבתא דמשיחא, אפלו משער הנו"ן אפשר לצאת בכת התורה. זהו נחמתנו בדרוננו אנו.

וכן הענין בכל שנה בעת קריאת הסדרה הזאת מפללות ישראל נשפע הרפואה השלמה מחמת האמונה השלמה אף למי שאינו ראוי וכו', ובפירוש ביום שקוראין העשרת הדברות שנאמר בהם 'זכור את יום השבת' ושבח הוא קלא דאורייתא, ומושך רפואה לכל ישראל, במאמרם ו"ל (שבת יב) שבת היא מלועק ורפואה קרוכה לבוא:

לכן לפני פרשת משפטים שברגיל בשבת זו גם שבת שקלים, ומתנוצצים כבר ההנכות לקראת חדש אדר וחדג הפורים, קוראים אנו פרשת יתרו בה קבלת התורה, כדי שלפני ביאת משיח תתחזקו יהודים לאמר, אפלו אם לא התנהגנו כראוי וכנכון וחסאתנו רבה, ברם

נמוקי חיים

רבי חיים מאטיניא זיע"א

מעלת עם ישראל על המלאכים בכך שעומדים כנגד היצר הרע ואפלו פשוטי העם מוסרים נפשם ביום זעם

עתה שמע בקלי איעצך ויהי אלקים עמך היה אתה לעם מול האלקים והבאת אתה את הדברים אל האלקים (יה יט). המלאכים אמרו 'תנה הודך על השמים' (תהלים ח ב), בטענתם 'מה אנוש כי תזכרנו' (פסוק ה שם), כי מי זה יצטדק, ואין צדיק בארץ אשר יעשה הטוב בלבד ולא יחטא וכו'.

אבל באמת גדול יותר לך נפש הישראלי שיוכל לעמוד מול מגיד פשע ולנצחו, והמובחן על זה כבר בא לאלפים ורבבות בכל הדורות שעברו, גם מפשוטי העם אפלו, אשר מסרו נפשם על קדשת השם וקצו בחייהם מלמעול מעל בה' חלילה ועמדו בהנסיין ביום זעם.

הרמז בפסוק 'היה אתה לעם מול האלקים'

ואפשר לומר שמרמז זה בפתוב היה אתה לעם מול האלקים, אם רוצה אתה לעמוד על לך נפשם כמה גדול הוא, תהיה להם מול האלקים, הינו כנגדם, אז תראה כי מוכנים ועומדים המה למסור נפשם בכל עת ולקדש שמו הגדול יתברך שמו ברבים, והבאת אתה את הדברים אל האלקים לנצח טענתם מה אנוש כי תזכרנו, וכן הודו ואמרו וגו'.

מעשה בהרב הקדוש רבי משה לייב מסאסוב זיע"א

פעם ביום שבת קדש פרשת יתרו באשר בא מן ויל לחדרו אחר סעודת עתיקא קדישא כשעמד נשען על יד השלחן, ספר מהרב הצדיק הקדוש רבי משה ליב מסאסוב

עינינו מיתלות לה' שיוציאנו מאפלה לאור גדול כי הוא יתברך שמו חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח:

מעלת ושבה עם ישראל

לחזות בנעם ה'

רבי אברהם מסטריקוב זיע"א

קדשת ישראל היא סגלה הטמונה ונגוזה אצל כל יהודי ולעולם אינה נאבדת

על הפסוק והייתם לי סגלה מכל העמים (ט ה) כתב רש"י: **ארצ חביב, כמו וסגלת מלכים כלי יקר ואבנים טובות שהמלכים גוזזים אותם. כך אתם תהיו לי סגלה משאר אמות וכו'.** וכעין זה פרשו הרמב"ן ואבן עזרא.

ויש מפרשים שכתבו דהפונה היא לדרך יקר שכמעט אינו נמצא, וכן כתב בצרור המר שהוא מטמון הנמצא מתחת לארץ, והפונה לאבנים טובות. ותמצית הענין הוא, שכל דבר מיוחד נקרא 'סגלה'.

ואמר רבנו זצ"ל בשם זקנו כבוד קדשת מן אמור"ר ראמ"מ זצ"ל, דנרמז בפסוק שאצל כל יהודי נמצאת סגלה, והיא בגדר מטמון השמון במצמקי פנימיות הלב, ושיכת אצל כל ישראל בצותא ואצל כל יחיד באפן פרטי.

ודבר זה רומז על קדשת ישראל שהיא בכחינת סגלה, ולפעמים צריכים לחפש אחריה, וגם אם פעמים רבות אין נקרת כלפי חוץ מעלת קדשת ישראל, עם כל זה צריכים להאמין באמונה, שהסגלה הזאת והייתם לי סגלה קימת באיזה שהוא מקום פנימי, כי לעולם אינה נאבדת (י"ט שבת תש"ס בלחיים טיש אחרי שחרית):

ואחר שספר מרן ז"ל המעשה הזאת, אמר
אשר על דרך זה אפשר לפרש הפסוק
היה אתה לעם מול האלקים וגו' ותראה התשובה
שתקבל מהם, והבאת אתה את הדברים וגו'
כנזכר לעיל:

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

בזכות קדשת ישראל ואחרותם זכה משה
למעלתו

רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין קו.) דרשו על
פסוק (לעיל י"ח) יִבְאָ עִמָּלֶךְ וַיִּלָּחֶם
עם ישראל ברפידים, שרפו ידיהם מן התורה,
לפיכך נתגרה בהם עמלק. ועכשו שנתקרב
להר סיני ורצו לקבל התורה, הסירו רפיון
ידיהם וקבלו עליהם לקבל התורה ולשמרה
בזריזות, ונתקדשו ונתטהרו ונעשו אהובים זה
לזה בלב אחד כפי שכתבנו.

ומצד קדושתם וטהרתם ואחדותם זכה משה
שעלה אל האלהים, וזכות ישראל
היא שהשלימה למשה מעלתו, וכמו שפינינו
בתלמוד (סנהדרין י"א) שיצאה בת קול ואמרה
יש אחד כפאן שראוי שתשרה עליו שכינה
כמשה אלא שאין דורו ראוי לכך. מפאן ראיה
שזכות הדור היא שמסיעת לשלמות גדול
הדור. והנה מציינו שהאבות נקראים 'הרים',
וישראל, עכשו שנתקדשו באחדות אחת, נקראו
כלם בשם 'הר אחד'.

עזבו את הרפיון בתורה והתאחדו

וזוהו שאמר ויסעו מרפידים (יט ב-ג), דהינו,
נסעו מרפיון ידיהם שהיה בהם בתחלה,
עכשו הסירו רפיון ידיהם וכאו למדבר סיני
בזריזות, לקבל התורה בזריזות ולשמרה בזריזות.
ויחן שם ישראל, נעשו בלב אחד כפי שכתבנו.

ז"ל האידך שפעם אחת בימי החורף השפכים
בדרך בקדש לעסק בעבודת הבורא יתברך
שמו ולא היה באפשרותו להתחיל אפלו בשום
ענין.

ויפן אנה ואנה ולא ידע לשית עצות לנפשו,
וכה תפש ברב שרעפיו בקרבו יצא
החוצה, והנה הגיע העת והתלמידים הולכים
בהשקמה להחידרים ללמד, ומדי עברם על
ידו קרא לנער אחד ושאל אותו לאן אתה
הולך, בקר הכי גדול כך בקר השכם, הנער
שהיה בר חפים השיב לו בתמהון לבו על
השואל זקן ונשוא פנים פי שאל דבר הידוע
לכל, להיכן הולכים נערים לחידר ללמד תורה.

וכה הוסיף השואל להתנבח עם הנער, עד
שאמר לו מה יצא לך מזה, לו תלמד
בעת הזאת איזה חכמה או מלאכה תוכל על
ידי זה להגיע לפרנסה טובה על כל ימי חייך,
ולמה לך פי תבלה מבחר שנותיך בלמוד
התורה אשר עדין לא פתחה שערי הפרנסה
לההוגים בה.

הדברים האלו יצאו מפי הרבי הקדוש ולא
כול הנער להתאפק עוד, פי תרה
אפו מאד על דבריו, וקרא אליו בקול, אתה
זקן שוטה מהר והמלט מפה כדבר אחד
הנבלים דברת, ואם לאו, ראה נא האבנים
שלפנינו על הדרך, חיש מהר כלם יהיו בראשך.

הצדיק הזקן שמע לקול הנער ובאהבה רבה
קבל פרק המוסר ממנו 'כרצונו' לשמע
בזאת, וכן גם עשה ומהר להמלט על נפשו
ובא אל הקדש פנימה בשמחה רבה וכמוצא
שלל רב היה לו דברי הנער החכם, פי התחזק
על ידי זה לעבודתו יתברך שמו ביתר עז
וללמד זכות על ישראל בדרךך לומר תמיד מי
בעמך ישראל.

אָל ה', וַיֹּאמֶר ה' מִה תִּצְעַק אֵלַי דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעֹו' (שמות יד טו), וְכִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ שֶׁהִיא דַּעְתּוֹ לְטַבְעֵם בַּיָּם אוֹ לְמִסְרָם בְּיַד פְּרַעֲה לְוֹלֵי שַׁצְעָקוֹ.

וְכֵן בְּמִרְה הִיא דַּעְתּוֹ יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ לְהַשְׁקוּתָם מִי מְרָה, אוֹ לְהַמִּיתָם בְּרָעֵב בְּדַפְקָה, אוֹ בְּצַמָּא בְּרַפִּידִים, וְלַחֲנָם עֲשֵׂה כָּל הַנְּסִים בְּמִצְרַיִם לְהוֹצִיאֵם לְהַמִּיתָם. אֲלֵא עַל פְּרִיחָךְ הַכֹּל הִיא מוּכָן לְטוֹבָתָם מַעַרְבָא, וְרַק הַתְּאַוָּה לְתַפְלָתָם, וּבְזָה נִכְר 'מִי פִה' אֲלַקִּינוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וְהִינֵנו שְׂסַפֵּר מִשֶּׁה רַבְּנוּ עֲלֵינוּ הַשְּׁלוֹם לְיִתְרוֹ אֲשֶׁר עֲשֵׂה אֲלֵקִים לַפְרַעֲה וּמִצְרַיִם אוֹדֵת יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּל זֶה כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְּאֵתָם בְּדַרְדְּרָה, וְלָמָּה 'כָּל הַתְּלָאָה', וְכִי הִיא בְּדַעְתּוֹ לְהַאֲבִידָם, אֲלֵא עַל פְּרִיחָךְ מִשׁוֹם וְעוֹנָה לְעַמּוֹ בַּעַת שְׁוֹעַם אֵלָיו, וְעַל הַדְּבַר הַגְּדוֹל הִיא וְיַחַד יִתְרוֹ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ ה':

מעלת הצדיקים

דברי ישראל

בני ישראל ממוֹדוֹ יִי זיע"א

אין לחקר ולשאל על מעשי הצדיק ולתת לו עצות כי גבוה מעל גבוה דרכיו

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת חֲתָנוּ וְיִלְךְ לוֹ אֶל אֲרָצוֹ (יה טז). הַרְגִישׁ אָבִי אֲדוֹנֵי זְקִנִי וְצוּק"ל, הֲלֹא זֹאת לֹא הִיא עַד שְׁנָה שְׁנִיָּה וְלָמָּה נִכְתַּב בְּכָאן. וַאֲמַר שְׁנִלְמַד מִכָּאן שְׁלֵא יִסְתַּכַּל הָאָדָם לְחַקֵּר וְלִשְׁאֵל בְּדַרְכֵי הַצְּדִיק, כִּי דְבַר זֶה מִבְּלָבֵל אֶת הַצְּדִיק.

וּבַפְּרָט לְתַן לוֹ עֲצוֹת, הַגֵּם שֶׁהִיא עֲצָה נְכוֹנָה, מִכָּל מְקוֹם בְּדוּאֵי גְבוּהַ דְרַכּוֹ שֶׁל הַצְּדִיק וְנַעֲלָה מֵאֵד מַעַרְפָּנוּ וְאִין לָנוּ הַבְּנָה,

כְּמוֹ שְׁדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה (מכילתא מס' דבחדוש א). נֶגְדַ הַהַר, לְרַמּוֹ דְכְמוֹ שֶׁהָר סִינַי גוּף אֶחָד, גַּם הֵם נַעֲשׂוּ הָר אֶחָד, גוּף אֶחָד וְקַדְשָׁה אַחַת וְאַחַדוֹת אַחַת, וְזֶהוּ נֶגְדַ הַהַר:

חנתם סופר

רבי משה סופר זיע"א

אהבת ה' וקרבתי לעם ישראל | ישועת ישראל מכסתחת מראש, מטרת הצרות והתלאות מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתם

וַיִּסְפֹּר מֹשֶׁה לְחֲתָנוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר עֲשֵׂה ה' לַפְרַעֲה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֵת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְּאֵתָם בְּדַרְדְּךְ וַיִּצְלַם ה', וַיַּחַד יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עֲשֵׂה ה' לְיִשְׂרָאֵל וְגו' וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וְגו' (יה טז-יז).

וְקִשָּׁה, הֲלֹא כְּבָר שָׁמַע וּבָא וּמָה צִרְךָ לְסַפֵּר עוֹד, וּמֵאֵי טַעְמָא אָמַר עֲתָה בְרוּךְ ה'. אֲבָל יוֹכֵן דְקָרָא צוּח 'מִי פִה' אֲלַקִּינוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו' (דברים ד ז), בְּזָה נִכְר קִרְבַּתָּנוּ אֶל ה' וְאַהֲבַתָּנוּ אֵלָיו, שֶׁהוּא מִתְאַוָּה לְתַפְלָתָן וְשׁוֹמֵעַ וְעוֹנָה, אוֹמֵר מִשִּׁיב הַרוּחַ וְנָשִׁיב זִיקָא וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם וְאֵתִי מִטְרָא (תענית כה-).

וּמוֹכֵן שֶׁהַרוּחַ וְהַגֶּשֶׁם הֵיוּ מִעֲתָדִים לְבוֹא אֲלֵא שְׁנַעֲצָרוּ עַד תַּפְלָלוּ, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְאַוָּה לְתַפְלָתָן שֶׁל צְדִיקִים. וְהִינֵנו דְאֲמַרִּינָן 'מִשְׁפִּיל גְּאִים וּמַגְבִּיִּה שְׁפָלִים וְעוֹזֵר הַלֵּים וְעוֹנָה לְעַמּוֹ בַּעַת שְׁוֹעַם אֵלָיו' (תפילת שחרית), פְּרוּשׁ מַעֲצָמוֹ הוּא מִשְׁפִּיל הַגְּאִים וּמַגְבִּיִּה הַשְׁפָּלִים וְעוֹזֵר הַדַּלִּים, אֲלֵא שְׁעוֹנָה לְעַמּוֹ בַּעַת שְׁוֹעַם אֵלָיו בְּאוֹתוֹ הַעֲנָן מִמֶּשׁ לְהַרְאוֹת חַבְתָּם.

וּרְאִיָּה בְּרוּרָה לָזֶה, הִנֵּה אַחַר שֶׁעֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסִּים וְנִפְלְאוֹת בְּמִצְרַיִם, וְאַחֲרַי כֵּן עָמְדוּ בַסְּפִנָּה עַל הַיָּם עַד שַׁצְעָקוֹ

את יפי מלאכת המאלארו, וצוה להצייר לצייר איזה דבר, וצייר שדה עם השבלת עם הקש והיתה נראית מכון כשדה עומדת עם השבלת והקשין, והראה להם זאת, ונתפלאו מאד על גדל יפי האמנות כמו שדה ממש.

ועמד מרחוק כפרי אחד וראה את הציור, ואמר להמלך שאינו מכון זה הציור כשדה, כי השדה כשהיא בקומתה ובגדלה אינן נראין הקשין והשבלת נעים ונודים לכאן ולכאן, וזה הציור עומד על עמדו בלי תנועה.

החזירו להצייר את הציור, וצוה לו שיעשה איזה ציור אחר טוב מכון בלי שום פקפוק. ויעשה הצייר באר מים עם הדלי ושוקת להשקות הבהמות, ואחד מושך הדלי. והמלך עשה כמו כן יום שני להראות העמים והשרים את יפי מעשה הצייר, וכשנתן להם הציור תמונת הבאר והמים והדלי ושוקת ומכשיריו נתפלאו יותר.

ובא כמו כן הכפרי הנ"ל, ופיס להמלך ואמר שאינו מכון זה הבאר לכאן האמתי, כי בהבאר האדם שמושך בהדלי פעם מרפין את גופו ופעם זוקף גופו ומנענע עצמו, ובהציור מציר אדם עומד ואוחז בדלי בלי תנועה. החזירו להצייר את הציור, וצוה לו שיעצור איזה דבר מפלג בשלמות שלא תבייש עוד.

הלך וצייר את המלכה של המלך בתמונתה ולבושה ותכשיטיה, מכון ממש כפי שהיו הכל מכירים אותה. כשראו השרים הציור הזה, התפלאו מאד, כי ראו שהיתה תמונתה מכון ממש בכל תמונת פניה ותכשיטיה. הכפרי הנ"ל העיז פניו, ואמר שלא טוב עשה התמונה, כי המלכה יש לה חריצים על מצתה כדרך האדם שמתנענעים החריצים שעל המצח.

והגם שעושה אחר כך כפי עצתו, מפל מקום הנה טוב יותר שהצידיק הנה עושה כפי דרכו והלוכו בקדש.

לכן שלח משה את יתרו לארצו

וזה שהיה בכאן, הגם שיתרו אמר דבר הגון ויעצה נכונה ויעשה כדבריו, מפל מקום הנה טוב יותר שהיה משה מתנהג כפי דרכו בקדש, זהו שסמוך לכאן וישלח משה את חתנו שלא יביט עוד במה שהוא עושה ולא יסתפל בדרכו והלוכו, שלא יתן לו עוד עצות, עד כאן דבריו הקדושים.

מעשה שהיה אצל הרב הקדוש רבי יחזקאל מקומיר זע"א | משל נאה המבאר שאין לאדם להתערב כלל במעשי הצדיק

ומעשה היה אצל אבי אדוני זקני זצוק"ל (הרה"ק רבי יחזקאל מקומיר זע"א) שהיה רב חסיד אחד בעיר נאשעלסק שנתגדל בין המתנגדים, ואחר כך נסע והסתופף בצל אבי אדוני זקני זצוק"ל, ודרכו היה לשאל ולחקר תמיד על דרכי החסידים.

ופעם אחת היה אצל אבי אדוני זקני ז"ל ב'מים אחרונים ד'חג הסוכות, וראה איך שביום הושענא רבא לערב הלכו מהסכה לגמרי ובליל שמיני עצרת לא פסע פסיעה להסכה, וגמר בדעתו לשאל את אבי אדוני זקני ז"ל על ענין זה. ולמחר בשמיני עצרת הלך פנימה לשאל אותו, ותךף כשבא לשם קדם פתחו את פיו לשאל, אמר לו אבי אדוני זקני ז"ל, אספר לך מעשה בדתנות:

פעם אחת השיג מלך אחד 'מאלארז' – ציר נפלא מפלג באמנות הציור, הינו שצייר איזה דבר, אף שצייר אותו על הגר שטוח, אף על פי כן היה נראה כבולט ועומד. ויעשה המלך סעודה וקרא לשרים גדולים להראותם

צדיק בְּדוּרוֹ מְכַנֶּה בְּשֵׁם מֹשֶׁה כְּדַאמְרִינֵן בְּגִמְרָא
(שבת קא:) מֹשֶׁה שְׁפִיר קָא אַמְרַת.

אָבֵל אִם חֵס וְשְׁלוֹם אֵינֶם דְּבוּקִים אֶל הַצְּדִיק
בְּאַמַּת וְאֵין נִמְשָׁכִין אַחֲרָיו לְשִׁמְעַ בְּקוֹל
דְּבָרוֹ, אַז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִדְּקָדֵק בְּמַעֲשֵׂיהֶם
בְּפָנִים זוֹעְפוֹת אִם הֵם כְּדֵאִים וְרֵאוּיִים לְגַמֵּל
חֶסֶד עִמָּהֶם.

באור דברי רש"י על פי הג"ל

זֶה מְגַלֵּה לָנוּ רִשְׁי בְּפִרוּשׁוֹ וְיוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת
הַעַם לְקִרְאָת אֱלֹקִים מִן הַמַּחֲנֶה – כַּחֲתָן
הַיּוֹצֵא לְקִרְאָת כְּלָה (י"ט ז), רָצָה לוֹמַר כְּשֶׁהָיוּ
יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכִין אַחֵר מֹשֶׁה שֶׁהוּא יוֹצֵיאֵם וְהוּא
יְבִיאֵם אַז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹצֵא לְקִרְאָתָם
כַּחֲתָן הַיּוֹצֵא לְקִרְאָת כְּלָה בְּאַהֲבָה וּבִסְבִּיב פְּנִים
יְפוֹת.

אָבֵל וְיִתְיַצְבוּ, רָצָה לוֹמַר כְּשֶׁהָיוּ נֹצְבִים לְבַד
וְאֵין נִמְשָׁכִין אַחֲרָיו, אַז הֵם בְּתַחֲתִית
הַהַר שֶׁכֶּפֶה עֲלֵיהֶם הַהַר כִּגְגִית וּמֵרָאָה לָהֶם פְּנִים
זוֹעְפוֹת כְּדִי שִׁיְהִיוּ דְּבוּקִים תְּמִיד לְהַצְּדִיקִים:

שִׁיחַ יַעֲקֹב יוֹסֵף

רבי יעקב יוסף מספינקא זיע"א

כאשר האדם מבקש לבוא אל הצדיק מזמין
לו ה"ס"מ מניעות והצדיק מסיע לו במחשבתו
לגמור רבוינו

שְׁמַעְתִּי מִזְקֵנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּעַל הַתְּקַל יִצְחָק
זי"ע שְׁאָמַר בְּשֵׁם זְקֵנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּעַל הַשֵּׁר שְׁלוֹם מִבְּעִלְזָא זי"ע, עַל הַפְּסוּק
וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה אֲנִי חַתָּנְךָ יִתְרוֹ בֵּא אֵלַיךְ
וְאַשְׁתֶּךָ וְשְׁנֵי בָנָיָה עִמָּה (י"ח ז), וּבְרִשְׁי: אֲנִי
חַתָּנְךָ יִתְרוֹ, אִם אֵין אַתָּה יוֹצֵא בְּגִינִי צֵא בְּגִין
אַשְׁתְּךָ וְכו'.

דְּלֵא יִתְכַּן לוֹמַר שִׁיתְרוֹ גַּר צָדֵק הִיָּה מִבְּקֵשׁ
כְּבוֹד שְׁיֵצֵא מֹשֶׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם

כְּשָׂרָאָה הַצְּדִיק שְׁגַם בְּהַמְלִכָה אֶמֶר חֶסְרוֹן,
הֵלֶךְ הַצְּדִיק וְהִכָּה אֶת הַפְּפִרִי עַל
לְחִיָּו, וְאָמַר לוֹ, בְּשִׁלְמָא בְּפִאָר וּבִשְׂדָה יֵשׁ
לָךְ יְדִיעָה, אָבֵל בְּעִנְיֵי מַלְכָּה אֵין לָךְ שׁוֹם
יְדִיעָה, עַד בְּאֵן לְשׁוֹן הַמַּעֲשָׂה. וְאָמַר לְהַרְב
– לָךְ בְּכָל הַטּוֹב, וְלֹא הִסְפִּיק עוֹד לְשֵׁאל.
וְהִינּוּ פְּנִ"ל, שְׁלֵא יִסְתַּפֵּל בְּדַרְכֵי הַצְּדִיק,
כִּי גָבְהוּ דְרָכָיו מֵעַרְפָּנוּ וְאֵין לָנוּ הַבְּנָה,
וְדִי לְמַבִּין:

אהבת שלום

רבי מנחם מנדל מקוסוב זיע"א

כאשר מקשרים אל הצדיק באהבה עזה וסרים
למשמעתו יכולים לקבל על ידו כל השפעות
טובות ואלו כאשר אין מקשרים אליו כראוי
בודקים משמים את האדם האם הוא ראוי

הִנֵּה הִרְאָהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה דוֹר
דוֹר וְדוֹרָשׁוּ דוֹר דוֹר וּמִנְהִיגֵיו (ויק"ד כו
ז), לְפִי שְׁכָל צְדִיק שְׁבִדוֹר הוּא נִיּוֹץ הַקְּדוֹשׁ
מִן מֹשֶׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם רַעֲיָא מְהִימְנָא
שְׁלַמַּד אוֹתָם תּוֹרָה וּמִצּוֹת וְהַמְשִׁיף עֲלֵיהֶם
חֶסֶדִים טוֹבִים וּמְגִלִים.

וְכֵן כָּל צְדִיק בְּדוּרוֹ, אִם אֲנַחְנוּ מְקַשְׂרִים
אֵלָיו בְּאַהֲבָה עֲזָה וְסָרִים לְמַשְׁמַעְתּוֹ
עַל פִּיו יֵצְאוּ וְעַל פִּיו יָבֹאוּ, יְכוּלִים לְקַבֵּל
עַל יְדוֹ כָּל הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת, כִּי מִי כִּהְתַּחֲסֵם
יִזְדַּע פֶּשֶׁר הָאֵיף לְרַצּוֹת אֶת קוֹנוֹ וּלְעוֹרֵר
עֲלֵיהֶם מִדַּת הַחֶסֶד וּמִדַּת הִרְחָמִים בְּתַפְלוֹת
וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים שְׁלוֹ אֵף עַל פִּי שְׂאִינִם
רֵאוּיִים לְכַף מִצַּד מַעֲשֵׂיהֶם – רַק מִחֲמַת
שְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב צְדִיקִים וּמִמְלֵא
רְצוֹנָם בְּכָל עֵת.

כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּמֹשֶׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם שְׁמֶסֶר
נִפְשׁוֹ תְּמִיד בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל לְהַתְּפַלֵּל
עֲלֵיהֶם וּלְהַטִּיב לָהֶם בְּכָל הַטּוֹבוֹת, וּלְכַף כָּל

אל נא תעזוב אתנו כי על פני ידעתי חנתנו
במדבר והיית לנו לעינים' (במדבר י לא).

שיתרו היה מסתובב בתוף המחנה כחותר
המלך, וכשרצה לשוב לביתו אמר
לו משה 'אל נא תעזוב אתנו, כי על פני
ידעתי חנתנו במדבר', שהרי אתה לא פשאר
אמות העולם – יודע מקום חנתנו במדבר והם
אינם יודעים, אך אל תחשב שזה שאתה יודע
הוא בגלל הגדלות שלך, כי אך ורק שאנחנו
מראים לך את המקום, והסבה שהראנו לך
את המקום הוא משום והיית לנו לעינים',
שתוכל לבוא אל הצדיק להורות לך הדרך
אשר תלך בה.

כאשר יש לאדם ספקות והסתר עליו לבוא
לצדיק

וזרו שכתב רש"י מה שמועה שמע ובא קריעת
ים סוף ומלחמת עמלק, שעשה יתרו
חשבון בנפשו, ביוזם שהיה קריעת ים סוף והיה
כזה התגלות שראתה שפחה על היים מה שלא
ראה יחזקאל בן בוזי במראה, ומיד לאחר מכן
בא כזה ירידה והסתר במלחמת עמלק, על פני
הכרח לבוא אל הצדיק, כי בעת שיש לאדם
ספקות ותמיהות צריך מיד לבוא אל הצדיק
שהוא מישב דעתו:

לקראתו, אלא הכונה היא, דהנה מי שרוצה
לנסע לקבל פני צדיק אמתי, מזמין לו הס"מ
מניעות קשות, ולולא שהצדיק מרגיש זה בביתו
ומסיע לו במחשבתו הקדושה, לא היה יכול
להגיע למחוז הפצו.

ויתרו שנסע לקבל פני משה רבנו עליו
השלום, ארעו לו סבות גדולות
שעמדו לשטן על דרכו הדרך הקדש, ובחכמתו
הבין שצריך סיעתא מצד משה רבנו שיצא
לקראתו במחשבתו הקדושה, לזה שלח אליו
שליח לאמר אם אין אתה יוצא בגיני
למשכני אתריך שאינני ראוי לזה, צא
בגין וכיו.

כל האמות לא ידעו איה מקום מחנה ישראל
במדבר ורק יתרו ידע על ידי סיוע משה רבנו

כשעם ישראל הלכו במדבר, רצו הל"א
מלכים להרע להם בכל הודמנות,
לפיכך העמיד להם הקדוש ברוך הוא לשמרם
ביום את העמוד הענן ובלילה את העמוד אש
ולא היה אחד מאמות העולם שידע את מקומם
המדק.

בספר מכתם לרוד מהרב הקדוש מבאשוב
זי"ע מביא ששמע מרבנו הקדוש בעל
האמרי יוסף זי"ע לבאר לפי זה הפסוק ויאמר

פרשת יתרו

האמות שמעו רק שמיעה גשמית

וישמע יתרו וכיו. 'החרשים שמעו והעורים
הביטו לראות' (ישעיה מב יח). כי שמיעה
הגשמית אינה כלום כי אם שמיעת השכל,
אשר על ידי שמיעת השכל מתפעל האדם
ולא בשמיעת הגשמי, לכן התפלל שלמה המלך
עליו השלום ונתת לעבדך לב שמע' (מלכים א'
ג ט), ושמיעת הגשמי אינה כלום.

וישמע יתרו חתן משה את כל אשר עשה
אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את
ישראל ממצרים (יה א)

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטשורנוביל זי"ע א'

'וישמע יתרו' – יתרו שמע שמיעה רוחנית
ולכן השפיע עליו הרבה מה שאין כן שאר

זצלה"ה אמר, שהענין שהחמירו חכמינו ז"ל בכבוד המת, הוא שאחר המת רודפין כחות חיצוניים ורוצין לדבק בו, וכבוד הוא מהדברים העליונים הגבוהים מאד, כמו שנאמר ובהיכלו פלו אמר כבוד (תהלים כט ט), ועל ידי כבוד שעושין להמת כחות החיצוניים גדלין ממנו, עד כאן תכן דבריו.

כמו כן יש לבאר פנות יתרו, דאחר שנתגבר היה נרא לנפשו שלא ירדפו אתריו הפחות הרעים, וכדרך שאמרו (סנהדרין צד.) גיורא עד עשרה דרי וכו', וכן גר סורו רע (ב"מ ט:), על כן היתה עצתו שעל ידי הכבוד שיעשה לו משה רבנו עליו השלום יבדלו ויסקלו ממנו כל כחות הרע, והבן (שנת תרע"א):

ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האלקים (ואמר רבי אבין הלוי כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שריו בתוכה כאלו נהנה מזיו שכינה, שנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האלהים, וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו, אלא לומר לה כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שריו בתוכה כאלו נהנה מזיו שכינה, ברכות סד.) (יח יב)

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

איך הניחו את אכילת המן ואכלו מלחם יתרו **לכאורה** יש לתמוה, שהרי המן היה מאכל נשגב מאד, ואמרו ז"ל (יומא עה:) שהיה לחם אפירים, לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו, ואלו פאן בסעודת יתרו היה יתרו בעל הסעודה, והגם שאכלו קרבנות דכתיב 'עלה וזבחים לאלקים', אבל היה זה משל יתרו, שהיה אז לפני שנקנס לברית של תורה, ואמרו ז"ל דמקבלין קרבנות מעכו"ם.

לכן אם גם כל האמות שמעו הנספים והנפלאות של השם לא נתפעלו מלכת זה לבא להתגבר, כי אם שמעו עמים גוי' חיל אחז ישבי פלשת נמגו כל ישרי כנען גוי' (שמות טו יד-טו), אבל יתרו שמע בשמיעה רוחנית, ונתפעל על ידי זה לבא להתגבר, וזהו וישמע יתרו, כי שמיעתו היתה נקראת שמיעה, אבל שמיעת האמות העולם ששמעו ונתבהלו הוא מחמת שהיה בהם שמיעה גשמיות אשר אינה נחשבת לשמיעה.

יש לשמע התורה בכל לבו בכדי לידע האיד לעבד את השם

וזהו 'החרשים שמעו', כי שמיעה הגשמיות אינה נחשבת לשמיעה, כי היא פאלו הוא חרש ואין שומע בלב ושל, ואמר הנביא, השמיעה שלכם נחשבת פאלו אתם חרשים, ותראו לשמע בלב.

באור 'עשאוני בניך ככנור'

והיינו שהתורה אומרת בניך עשוני ככנור (סנהדרין קא.), הינו שנגנים מהתורה כמו כניכול הנאת הכנור, שנגנים מהתורה בשמיעתה כמו שהם שומעים קול הכנור, וצריך לשמע התורה בכדי שידע האדם איך לעבד את השם ברוף הוא, הינו שיהא הלב שומע:

ויאמר אל משה אני חתנד יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה (אם אין אתה יוצא בניני צא בניני אשתך וכו', רש"י) (יח ט)

שם משמואל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א

יתרו התיירא שלא ירדפו אתריו כחות החיצונים ולכן בקש כבוד לסיעו על ידי זה | הטעם שהחמירו חז"ל מאד בכבוד המת

חס ושלום שהיה יתרו רודף אחר כבוד. אף הנה כבוד קדשת אבי אדוני מורי ורבי

אמת שנאי בצע, שכיון שיש בהם יראָה וְאַהֲבָה, בהכרח שיהיו אנשי אמת וְשׂוֹנְאֵי בְּצַע.

וְזוֹכָה לְשִׁמְרָה מִמְּלֹאכֵי הַמִּרְכָּבָה

וְלֹאֲלֵהָ הָאֲנָשִׁים רְאוּי שְׁמֵלֶכְבֵי הַמִּרְכָּבָה יִשְׁמְרוּ אוֹתָם, וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר וְשִׁמְתָה

עֲלֵהֶם שְׂרֵי אֲלָפִים שְׂרֵי מֵאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֵת, וְהִרְמֵז הוּא, דְּמֵלֶכְבֵי הַמִּרְכָּבָה הֵם רְאוּי תְּבוֹת 'אַרְגָּמָן', אֲוִירְיָאֵל, רְפָאֵל, גְּבֻרְיָאֵל, מִיִּכְאֵל, גְּוִרְיָאֵל. וְהִנֵּה שְׂרֵי אֲלָפִים רִמְזוּ עַל אוֹרְיָאֵל וְגְבֻרְיָאֵל, דְּאֲלָפִים לְשׁוֹן אֲלָ"ף, וְאֲלָ"ף הוּא אֶחָד, וְכֹאֵלוּ אָמַר 'שְׂרֵי אֶחָדִים', דְּהִינּוּ שְׂרָאשׁ שְׁמֵם מִתְחִיל בְּאֶחָדִים, שְׁלֹא הִגִּיעַ לְחֻשְׁבוֹן עֶשֶׂר, וְהֵם אוֹרְיָאֵל וְגְבֻרְיָאֵל.

וְשְׂרֵי מֵאוֹת הוּא רְפָאֵל שְׂרָאשׁ שְׁמוֹ מִתְחִיל בְּמֵאוֹת. וְשְׂרֵי חֲמִשִּׁים הוּא גְּוִרְיָאֵל שְׂרָאשׁ שְׁמוֹ מִתְחִיל בְּחֲמִשִּׁים. וְשְׂרֵי עֶשְׂרֵת הוּא מִיִּכְאֵל שְׂרָאשׁ שְׁמוֹ מִתְחִיל בְּעֶשְׂרֹת, שֶׁהִיא מ"ם שִׁישׁ בַּה אַרְבַּע עֶשְׂרֹת וְלֹא הִגִּיעַ לְכֻלָּל חֲמִשִּׁים, לְפִיכֵף קָרִי לִיָּה 'עֶשְׂרֵת'. וְהָא דְקָרִי לְהוּ 'שְׂרֵי' לְשׁוֹן רַבִּים, לְפִי שְׁכַל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם יֵשׁ לוֹ כַּמָּה שְׂרִים וּמְנַגִּים תַּחַת יָדוֹ, לְפִיכֵף קָרִי לְהוּ 'שְׂרֵי' לְשׁוֹן רַבִּים. וְיִרְאֵי ה' מֵאַהֲבָה, הַמִּלְאָכִים הָאֵלֶּה מְגַנִּים עֲלֵיהֶם וְשׂוֹמְרִים אוֹתָם:

וּמִשֶּׁה עֲלָה אֵל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הַהָר לְאֹמֶר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל (י"ט א)

אֲמֹרוֹת טְהוֹרוֹת

רַבִּי אוֹרֵי מִסְאֲמֵבוֹר זִיע"א

מדוע נאמר בפסוק גם שם הנייה וגם שם אלקים

הַקֹּשֶׁה לְמָה פְּתִיב בְּפִסְקוֹ אֶחָד שְׁתֵּי שְׁמוֹת הַלְלוּ, הֲלֹא הַשֵּׁם אֱלֹקִים מוֹרָה עַל

וְאִם כֵּן יִקְשֶׁה הַאִיף עֲשׂו יִשְׂרָאֵל כְּזֹאת לְהַנִּיחַ מִלְאָכֵל אֶת הַמֶּן שֶׁהוּא לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם וְלֹאֲכֹל מִלְחֵם יִתְרוֹ, וְגַם הַאִיף שִׁיף לֹמַר עַל סְעוּדָה כְּזוֹ 'לְפָנַי ה'', דְּלִכְאוּרָה עֲשׂו הַפּוֹד מִזֶּה אִם הִנִּיחוּ אֶת הַמֶּן וְאָכְלוּ מִשָּׁל יִתְרוֹ.

וַיֵּשׁ לֹמַר שְׁמִזָּה בְּעֶצְמוֹ מְדַבֵּק הַגִּמְרָא שֶׁהִנְהִיגָה מִסְעוּדָה שֶׁתְּלַמֵּד חֲכָם שְׂרוּי בְּתוֹכָהּ כְּאֵלוֹ נִהְיָה מְדִיו הַשְּׂכִינָה, כִּי מִזֶּה שֶׁהִלְכוּ לְאָכֹל מִסְעוּדָה שְׁמִשָּׁה רַבְּנוּ עֲלָיו הַשְּׁלוֹם שְׂרוּי בְּתוֹכָהּ, מִזֶּה יְכוּלִין לְהִבִּין שֶׁסְעוּדָה זֹו גְּדוּלָּה אִף מְקַדְּשֵׁת הַמֶּן:

וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעַם אֲנָשֵׁי חֵיל יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֲמַת שְׂנֵאֵי בְּצַע וְשִׁמְתָה עֲלֵהֶם שְׂרֵי אֲלָפִים שְׂרֵי מֵאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֵת (י"ח כ"א)

פְּתוּחֵי חוֹתָם

רַבִּי יַעֲקֹב אַבִּיחֻצִירָא זִיע"א

הַמְקִיִם אֶת הַמְצוּוֹת כְּרֹאוּי בּוֹרָא תִּילוֹת שֶׁל מִלְאָכִים

אֲפֹשֶׁר לְרַמֵּז לְפִי מַה שְׂאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְכַרְכָּה (אבות פ"ד מ"א) דְּעַל יְדֵי מַעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה נִבְרָאִים מִלְאָכִים טוֹבִים, הֵנִי מְלִי אִם עוֹשֶׂה לְשֵׁם שְׁמַיִם בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוֹ, אֲכַל הַעוֹשֶׂה שְׁלֵא לְשִׁמָּה אֵין נִבְרָאִים מִלְאָכִים טוֹבִים, וְאֲדַרְבָּא הוּא מְקַלְקֵל וְלֹא מִתְקַן.

וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעַם אֲנָשֵׁי חֵיל, הֵם שְׁעוֹשִׂים הַמְצוּוֹת לְשֵׁם שְׁמַיִם וְנִבְרָאִים מֵהֶם תִּלּוֹת שְׁל מִלְאָכִים. וְקַתְּנִי וּמִפְרֵשׁ מִי הֵם הַנִּבְרָאִים עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים תִּלּוֹת שְׁל מִלְאָכִים, הֵם 'יִרְאֵי אֱלֹהִים'.

וְהִנֵּה יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֲמַת רְאוּשֵׁי תְּבוֹת גִּימְטְרִיא 'אַהֲבָה', לְרַמֵּז דְּעוֹשִׂים מִיִּרְאָה וּמֵאַהֲבָה, וְכָל הַעוֹשֶׂה מִיִּרְאָה וְאַהֲבָה בְּיִדְאֵי שְׁכַל מַדּוֹת הַטּוֹבוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ, וְזֶהוּ אֲנָשֵׁי

אליו השם תכף במדת הרחמים, פרוש כי עזרו הבורא יתברך שיוכל לעבדו גם מתוך עשר.

באר המשנה על דרך הג"ל

וזאת גם כן כונה המשנה 'פת במלח תאכל וכו'', פרוש אם תקבל עליך לעבד להבורא יתברך שמו אפלו מתוך הדחק והלחץ, אז 'אשריך בעולם הזה', פרוש כי השם יתברך יעזר לך שתוכל לעבדו גם מתוך הרחקה, ולא יהיה עליך עוד שום קטרוג רחמנא לצלן, וגם טוב לך לעולם הבא, פרוש אף כי טוב לך בעולם הזה ייטב לך גם בעולם הבא, עד כאן לשונו.

עדות על עבודת הבורא של הרה"ק מסאמבור
זיע"א מתוך דחק ולחץ

וכן עשה כבוד קדשתו וצ"ל, שקבל על עצמו לעבד להבורא יתברך שמו גם מתוך הדחק והלחץ, וגם עבד בהם להבורא יתברך שמו, כמו שספר כבוד קדשתו בעצמו כי בעודו דר בקאמארנא בימים הראשונים, היה עני גדול רחמנא לצלן פנ"ל, ולא היה לו מעות על קייניציל להאיר לו בלילה שיוכל ללמד אצלו, והיה דר אצל ח"ט, והחזט עבד עבודתו עד שעה עשירית בלילה, ואחר כך נתן לכבוד קדשתו הקייניץ שלו, ולמד כבוד קדשתו עד קום החזט לעבודתו, והחזיר לו את הקייניץ, כן עשה כל התורה, וכיון שעבד את ה' מעני גדול כל כך ולא הרבה אחר מדותיו כלום, לכן האיר לו ה' את סוף ימיו, שיוכל לעבדו מתוך עשר וכבוד, וכן עבדו כבוד קדשתו וצ"ל כל ימיו במסירות נפש גמור זי"ע]:

דינים רחמנא לצלן, והשם הנה הוא השם הרחמים, ואם כן כיון שאמר מקדם את שם אלקים, למה אמר תוף כדי דבור השם הנה ברוף הוא.

דקדוק במאמר המשנה פת במלח תאכל וכו'
אשריך בעולם הזה – היכן היא טובתו בעולם הזה

ותרין כונה הדרך, דנקדים לפרש את מאמר המשנה (אבות פ"ו מ"ד) פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה וכו' אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא, ונדקדק גם עלה, בשלמא כי טוב לו לעולם הבא יכולין להבין, כיון שסגף את עצמו לעבודתו יתברך שמו, מגיע לו שפיר על ידי כן העולם הבא, אכל טובתו בעולם הזה היכן היא אם יאכל פת במלח וישיש על הארץ.

העובד את הבורא מתוך עשר אפשר לקטרג עליו משא"כ העובד מתוך דחק וזכה להמלצת טוב ומתברך גם בעולם הזה

אך הענין הוא, שאם האדם עובד לה' מתוך עשר, אז יוכל חס ושלום להיות עליו איזה קטרוג רחמנא לצלן, לאמר אלו היה רחמנא לצלן עני ומדבא ביסורין לא היה עובד את ה' [כמו שמצינו גבי איוב], מה שאין כן אם האדם עובד להבורא יתברך שמו גם בעת דוחקו רחמנא לצלן, אז אדרבה יכולין להמליץ טוב עליו, שיוכל לעבד את ה' מתוך הרחקה.

ומשה עלה אל האלקים – משה רבנו עבד את הבורא גם במדת הרין

ולזאת דקדק הפתוב לכתב ומשה עלה אל האלקים, פרוש כי משה רבנו עליו השלום קבל על עצמו שיעבד להבורא יתברך אפלו במדת הרין, היינו אפלו מתוך הדחק והלחץ, לכן זכה על ידי כן שירד

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א
מעלתם של הנשים בענין האמונה והטעם
שנאמרו להם 'ראשי דברים' של מצוות התורה

צריך באור, למה להמכילתא נאמרו 'ראשי דברים', כללי התורה, לנשים דוקא ולא לאנשים. ויש לומר, שזהו בהתאם למעלה כללית שמצינו בנשים לגבי האנשים בענין עבודת ה' בכלל. להנהגה אנו רואים שאצל נשים יש יותר בגלוי אמונה בה' ויראת ה', שאף שהטעם לזה בגלוי הוא לפי 'שאיין שכלם חזק כל כך (ש'לכן) קרובים (יותר) לקבל באמונה (פשוטה) ועושות גלי חקירה' (לשון פירוש מהר"ו בשמור"ר כח ב), הרי שרש הענין הוא לפי שמאירה אצלם האמונה פפי שהוא מצד הקדוש ברוך הוא.

ואולי יש לומר שמשמע זה חלוק בענין היחס, שעצם וכללות ישראל תלוי דוקא בהאם, שהנולד לאם ישראלית הוי ישראל (גם כשהאב אינו יהודי). ורק הפרטים והחלוקים בכני ישראל גופא, כהן לוי ישראל, תלויים ב(משפחת) האב.

וכיין שהתורה ומצות נתנו לישראל דוקא, לכן, להאם שבה תלוי קדשת ישראל, היתה נתינה מיוחדת של כלל התורה, 'ראשי דברים', שהם שיכים לאמונה בה' ויראת ה' כו' (שהם כלל כל התורה כלה, ובלשון הפתוב יציגנו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' גו'"); וילהאב שבו תלויים החלוקים ודרגות פרטיות דישאל, נתנו לו במיוחד הדקדוקים, פרטים דתורה ומצות.

ויש לומר, שזה גופא הטעם שהנשים פטורות מקיום מצות עשה שהזמן גרמא, פי

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (כה תאמר לבית יעקב כלשון רבה, אמור ראשי דברים לנשים, ותגיד לבני ישראל ותדקדק עמהם, מכילתא) (יט ג)

דורש טוב

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

טעם שהקדים הנשים לאנשים בקבלת התורה **מצינו** בפשט קבלת התורה אמר הקדוש ברוך הוא למשה כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (מכילתא מס' דבחדש ב) 'כה תאמר לבית יעקב' אלו הנשים, ותגיד לבני ישראל' אלו האנשים. וטעם הדבר שהקדים הנשים לאנשים, שלא יחזרו הנשים בשום זמן ויטענו נחת רוח עשינו ובעלינו, לפיכך הקדים הנשים לאנשים.

'אספרה שמך' זו התורה שכלה שמותיו של הקב"ה

והנה מצינו דאמר בזהר הקדוש (ח"ב כד.) דכל התורה נקראת שמותיו של הקדוש ברוך הוא. וזהו שאמרה (אסתר המלכה בעת הגזרה) 'אספרה שמך לאחי' (תהלים כב כג), כלומר שכתבטל זאת הגזרה אחר ויאספר שמך שהיא התורה שנקראת 'שמך', נחזר ונקבל אותה ברצון שלם, וזהו 'בתוך קהל אהללך', שאין הלול אלא בלב שלם ובנפש חפצה. ומה אמר לעם, 'יראי ה' הללוהו' (פסוק כד שם), דהינו חזרו וקבלו התורה בדרך הלול שהוא בלב שלם ובנפש חפצה.

אסתר בקשה שיקדים גם במיה הנשים לאנשים

וכמו הסדר שעשית לנו בעת נתינתה שהקדמת הנשים לאנשים, גם עכשיו כן עשה, וזה שאמר הפתוב תחלה 'כל זרע יעקב כפדוהו' שהם הנשים, כמו שנאמר 'כה תאמר לבית יעקב' אלו הנשים, ואחר כך 'וגורו ממנו כל זרע ישראל' שהם האנשים, כמו שכתוב 'ותגיד לבני ישראל' אלו האנשים:

ברייתו והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל

הארץ (ט ה)

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

ככל יום אפשר וצריך לקבל על עצמו מחדש על מלכות שמים

כתוב ועתה אם שמוע תשמעו בקלי, איתא

בגמרא (ב"מ לא.) השב תשיבם (דברים

כב א) אפלו מאה פעמים, ואיתא בפרוש המשניות להרמב"ם שהשב הוא לשון מקור, והמקור נופל על המעט וההרבה, וכן פאן, אם שמוע תשמעו אפלו מאה פעמים, שצריך לקבל על עצמו ולחזור ולקבל שוב ושוב, בכל יום ויום, וכך יכולים להתעלות בעלוי אחר עלוי.

בפרשה שניה של קריאת שמע פתיב והיה

אם שמע תשמעו אל מצותי (דברים

יא ג) ודרשו חז"ל (ברכות מ.) אם שמוע בלשון תשמע בחדש, אשר אנכי מצוה היום דרשו חז"ל (רש"י דברים ו ה) לא יהיו בעיניך פדיוטגמא ישנה וכו' אלא פחדשה.

אם שמוע תשמעו אפלו מאה פעמים, ואם

לאו חס ושלום, כשנופלים, נופלים בכל יום מטה מטה, כמו שכתוב קדם לכן והיה אם שכח תשכח (דברים ח יט), ולהפך בקבלה, כשמקבל על עצמו אפלו כשנשכח פעם אפשר לחזור להגיע בכל יום לבחינת מעמד הר סיני.

ואף אם נפל ולא השיג, עם כל זה יכול

לחזור ולהתחיל בכחות חדשים, מכח אתפשטותא דמשה, ואתה פה עמד עמדי (שם ח כח). אם שמוע תשמעו, להוסיף להתעלות יותר ויותר, וכח הרצון ישנו תמיד, ואפשר לעולם לחזר ולהיטיב דרכיו:

במצות גופא, הרי מצות לא תעשה ומצות עשה שאין הזמן גרמא, לא נמשכו וכאו בפרטי הגבלות הזמן כמצות עשה שהזמן גרמא, ולכן נשים להיותן שכותב ביהודי לכלל התורה והמצות, חכבות רק במצות לא תעשה ומצות עשה שאין הזמן גרמא.

(ואולי יש לומר שזהו תכן באור האריו"ל

(טעהמ"צ פ' בראשית) ש'אין מהצריך שגם

הנשים תעשנה לבדה, כי כבר נקללת עמו בעת שעושה אותה המצוה [וענין זה הוא לא רק בנשים נשואות אלא גם בבנות ישראל שלא נשאו ערין, כי כיון שאיש ואשה יחד הם נשמה אחת, וכל אחד בפני עצמו הוא פלג גופא, הרי גם לפני חבור שני החצאים יחד, מהגי המעשה של האיש לחציו השני, להאשה]. כי ענין זה שבפעם התורה ומצות הפעלה בפרטי הגבלות הזמן, שיה' לפלג גופא השני — חלק הזכר של הנשמה).

והנה פתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו

נפלאות, דכשם שהיה ביציאת מצרים, שבשכר (בזכות) נשים צדקניות שבאותו הדור נגאלו ישראל ממצרים (סוטה יא, ב. במדבר פ"ג, ח, ועל ידי זה קבלו כל בני ישראל את התורה (ד'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על הרה הזה').

כן הוא בגאולה העתידה לבא, שבזכות נשים

צדקניות יוצאים מהגלות הזה, וזוכים ללמד תורתו של משיח, שילמד תורה את כל העם בלו, למקטנם ועד גדולם, שלמודו יהיה באופן של ראה, ללמד הכלל גדול שבתורה, וידוע שלעתיד יתגלה עצם פנימיות התורה, במהרה בימינו ממש (חל"א ע' 97):

ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את

שׁוֹפְתֵי צְדִיק

רבי פנחס מנחם מפילז זיע"א

בכל מצנה נגזו אור מכל תרני"ג מצות וכפי שמתלהב בכל לבו בקיומה כך משיג, וכבר בקרבן פסח יכלו ישראל להשיג הארת כל המצות

ועתה אם שמוע תשמעו. חז"ל (ברכות מ.) דורשים בפסוק והיה אם שמוע, שמוע בלשון תשמע בחדש, בכאן התחלת תורה הקדושה על כרחך לפרש שייכלו לשמע ממצות קרבן פסח הארת כל תרני"ג מצות, אשר האר"י הקדוש גלה סוד זה שיש טמון ונגזו אור כלול מכל התרני"ג, ובכל מצנה יוכל להתעטף באותו אור, ותלוי כפי מה שמתלהב לב העושה, אשר ממש תדבק נפשו וחייתו בהמצנה, אז יאירו כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו העוסקים בה, על כן שיך גם כאן שמוע בלשון ממצנה ראשונה:

רד העד בעם פן יהרסו אל ה' לעלות וגו' (יט)

(כא)

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

רבויו אור הוא הריסה

תכף בהתחלת מתן תורה הזהיר ה' יתברך את משה בפה פעמים רד העד בעם פן יהרסו אל ה' לעלות וכו', שזהו בחינת רבוי אור שבוער לה' יתברך חוץ מהמדה, שהיא בחינת הריסה.

כי ה' יתברך ידע מחמת גדל התגלות אלקות שהיה אז, בודאי יהיה תאונתם חזקה מאד לעלות לה' ולהפלל בו בתשוקה גדולה עד אין סוף עד שייכלו לבא לבחינת הריסה חס ושלום בחינת רבוי אור, על כן הזהירם מאד על זה. כמו שפכת רבנו זכרוננו לברכה במקום

אחר (סימן עב) שיש יצר הרע גדול לשמתחילין להתקרב לה' יתברך, דהינו שהיצר הרע מסיתו להרס לעלות אל ה', שזהו בחינת פן יהרסו וכו', עין שם:

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

(כ א)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

התורה נותנת לאדם כוח להתגבר על חומריות הגוף

לזה נתנה התורה לישראל, שהתורה נקראת עוז, שהיא הנותנת כח ועוז לנפש האלקית להתגבר על חמריות הגוף ונפש הבחמית ונסותן לצאת ממסגר אסיר. וזהו ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום' (תהלים כט יא), כי על ידי התורה שנקראת עוז נעשה 'בשלום', פרוש ב' שלום. כמאמר רז"ל (סנהדרין צט:): עושה שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה.

כאור כל העוסק בתורה לשמה משיג שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה

שלום הינו התקשרות. 'בפמליא של מעלה' הינו בחינת גלוי אור אין סוף ברוב הוא ממש בנפש האלקית להיות קשורה ומיחדת בבחינת בטול ממש. ו'בפמליא של מטה' הינו הארת כחות נפש האלקית המבלבשת בגוף ונפש הבחמית, שלא יהיה מונע ומעכב מצד הגוף ונפשו הבחמית, רק שיהיו כלם מספיקים ומתרצים ליחוד זה כד אתכפייא ואתהפכא חשוכא לנהורא. כי התורה שנקראת עוז נקראת גם כן תושיה, שמתשבת כח הסטרא אחרא שמצד הגוף כי 'לאם מלאם גאמץ' (בראשית כה ג) וכשזה קם זה נופל.

באור כיצד נותנת התורה כוח לנפש האלוקית להתגבר על גשמיות הגוף

אך להבין כיצד הוא העוז של התורה לתן כח לנפש האלוקית ולהתיש כח גשמיות הגוף ותמרייתו, הלא גם התורה נתלבשה בעננים גשמיים תרומות ומעשרות כו'. אמן גם הנה נודע כי מקור התורה ויסודה בהרי קדש עליון מאור אין סוף ברוך הוא בעצמו ובכבודו הסובב כל עלמין, אני ה' לא שנית, אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד.

והנה עקר קבלת התורה הוא מה שכתוב בעשרת הדברות וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי'. דלכאורה מלת 'לאמר' אין לה הבנה, ואינה כמו כל 'לאמר' שבמקרא שפרושו לאמר לזולתו. מה שאין כן בעשרת הדברות אי אפשר לפרש כן שהרי כל ישראל שמעו ופנים בפנים דבר ה' את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה כו'.

אך פרושו הוא, לאמר וידבר את כל דברי התורה מה שפכר נאמר למשה מסיני, כי כל מקרא ומשנה הלכות ואגדות כלם נאמרו למשה מסיני, הגם שבמקרא הזכרו שמות תנאים ואמוראים שאמרו הלכה זו כמו בית שמאי אומר כן כו', הינו דבר ה' זו הלכה שנאמרה למשה מסיני שיצא מפי אותו תנא ואמורא, וכענין 'דברי אשר שמתי בפיו'.

וכח זה נתן לישראל להיות הלכה היוצאת מפייהם דבר ה' ממש שנאמרה למשה מסיני נתן בזמן קבלת התורה בעשרת הדברות לאמר מה שפכר נאמרה, דהינו בחינת בטול אליו ותברך, שאין הדבור נעשה נפרד אצל האדם להיות יוצא מפי עצמו כאלו הוא שלו, רק כמו שכתוב 'תען לשוני אמרתך' (תהלים קיט קעב), שהתורה היא אמרתך, אלא שלשוני תען פעולה אחר האומר מה שהוא אומר.

ויי"ד הדברות הן כללות כל התורה, שבקבלתן עשרת הדברות מפי הגבורה קבלו כל התורה להיות בחינת בטול אצלם לדבר ה' המדבר פניהם ולהיות רק פעולה אחר האומר שהוא ענין גלוי אור אין סוף למטה כמו למעלה בבחינת בטול ממש.

האימה והפחד הצריכים לפול על העוסק בתורה

ומזה תבונן המשכיל ויפל עליו אימה ופחד בעסק התורה, בשומו ללבו כי דבר ה' הוא ממש שנאמרו למשה מסיני. וזה שאמרו וי"ל (ברכות כב) על פסוק ויהודעתם לבניך ולבני בניך' וסמך ליה 'יום אשר עמדת כו' (דברים ד ט-ז) מה להלן באימה ויראה כו' אף כאן כו', שלכאורה אינו מוכן דמיון זה מה להלן אף כאן כו', שהרי במעמד הר סיני וכל העם רואים את הקולות ופנים בפנים דבר ה'. מה שאין כן בעסק התורה של כל אדם כשלומד בפני עצמו.

אלא הענין הוא כמו שכתבתי לעיל כי גם עסק התורה שבכל אחד ובכל זמן הוא דבר ה' ממש שנאמר למשה מסיני. ועל ידי זה תפול עליו אימה ויראה כאלו קבלה היום מהר סיני. והנה עסק התורה בבחינת בטול זה הוא הנותן עוז ותעצומות לנפש האלוקית ותושבה לסטרא אחרא (סו, א-ב):

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך וגו' (כ ב)

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זי"ע א

התורה היא עצמותו ותברך

הנה אמרו בגמרא (שבת קה) 'אנכי ראשי תבות א'נא נ'פשאי כ'תבית ?'הבית. ויש לתמה מה בא להשיענו בזה, בשלמא

הדבורות, הלא זאת היא מצוה שכלית אשר השכל מחיב לכבד את הוריו שגדלוהו ועמלו בו הרבה, ואפלו בלא הצווי שיך גם כן לקיים מצוה זאת שהוא מסתבר מעצמו ולא נכר שעושה מחמת מצות ה' ותברך עלינו, ולא עוד אלא שנקתב עוד בתוך עשרת הדבורות. צריך טעם לזה.

באור מאמר הגמרא אודות המהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת בדרך מוסר השכל גדול שעל האדם לזכר בכל שנות חייו מטרות חייו בעולם ולא להתפתות לעצות היצר המחפש להשכיח זאת ממנו

ונראה לי לתרץ בהקדים מאמר חז"ל במסכת שבת (טו): אמר רב הונא הנה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד כו' כל יום ליום עושה לו פרנסתו אפלו ההוא יומא, ונהוא יומא במאי מינכר ליה בקידושא ואבדלתא, עד כאן לשון הגמרא.

נראה לכאר דבא רבי הונא לרמוז לנו מוסר השכל. דהנה בכל פעלה שהאדם עושה מקרח לעין היטב מה הוא הפעלה הזאת, או אפלו דבור בעלמא צריך גם כן לשקל בפלס שכלו אם זה הוא מצד הקדשה ומצוה לעשות זאת או הוא חס ושלום עברה והוא מהדברים אשר לא תעשינה ואשם.

כי היצר הרע רוצה תמיד לסמא את העינים בצבועות לבלי להכיר מה פגתו בפתויו שמפתה חס ושלום לעבר על התורה הקדושה, על כן צריך לעין על עצמו תמיד שלא ילכד ברשת היצר ולא יישן שינת האגלות בהפקרות בלי עיון על מעשיו.

וזה נראה לי פגת הגמרא הנ"ל הנה מהלך במדבר. הפגנה עולם הזה דומה למדבר מקום הפקר שהרשות נתונה להאדם לבחור בטוב ובהפכו, ואם חס ושלום לא שם האדם

דבר שאינו מבאר בתורה ראוי להביאו בחשבון או נוטריקון וכיזא, אבל דבר הכתוב בתורה בפשיטות מה שיכות עוד להביאו ברמז, וכתיבת התורה ונתינתה מפרשת בתורה כמה פעמים, דזיל קרי בי רב הוא.

ואפשר לומר, דידוע שכל התורה שמתויו של הקדוש ברוך הוא, נמצא היא עצמותו ממש ותברך. וכן בעל הגמרא עליו השלום לעורר לבות בני ישראל, ולהזהירם ולזרזם להזהר בכבוד התורה לעסק בה תמיד ולקיים מצותיה, משום דהיא עצמותו ותברך, ומי הוא שישמע הדבר הגדול הזה ולא תפל עליו אימתה ופחד ויזהר בכבוד התורה במאד מאד.

וזה שאמר הביטוי וראו, אתם בני ישראל, מה רמז לכם הקדוש ברוך הוא במלת 'אנכי', הרי היא נוטריקון א"נא נ"פ שאי ב'תבית' ה'בית, כלומר התורה שנתתי לכם היא הנפש שלי ממש, דעו וראו שהנפש שלי היא שכתבתי ונתתי לכם, ומה תענו אם תפגמו בנפשי חס ושלום, לכן השמרנו מאד לנפשתיכם. וזהו הוא ממש שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (דברי ד, א) אמר לו הקדוש ברוך הוא לאדם גרי בידך ונרך בידך, אם תשמר את גרי אשר נרך וכו', ועל פי מה שכתבנו הרי הוא כמבאר:

כבר את אביך ואת אמך למען יארכו ימך על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך (כ יב)

דברי שלום

רבי אברהם שלום מסטופקוב זיע"א

מדוע נשנתה מצות כבוד אב ואם בתוך עשרת הדברות הלא היא מצוה שכלית

הנה צריך להבין למה בחר השם ותברך לומר מצות כבוד אב ואם בתוך עשרת

חס ושלום להכין לו צידה לדרך תורה ומצות ומעשים טובים.

ומה שהבטיחו יצרו שיש זמן בזמן וקנותו, לסוף 'אפלו' שהוא יומא', הינו מי שבא בימים ועבר עליו ששים שנה גם אז בא היצר כמקדם בערמימיותו ובפתייתו תאזתיו ואינו נח ושקט מלרדף אחר קמון וכבוד המדמה, אדרבא בין שנתלישן בעוונותיו ונעשה פעכות עגלה חטאה, ובשום זמן אין בא על מחשבתו מתי אעשה גם אנכי לביתי להכין לי צידה לדרך, וחס ושלום אינו מרגיש כלל שהוא משקע ומבלבל בעצת היצר, כי הכל נעשה לו כהתר.

על כן בא הגמרא לתן לנו עצה יעוצה איה להנחם ממתי היצר ולאחז בקדושה במאי מינכר ליה' מה הוא הדרך להפיר את בוראו. דהנה האמת הוא שכל בר ישראל אפלו הפחות שבפחותים שפכו נאחו בחבלי היצר וחס ושלום עזב את התורה הקדושה והלך אחר תאות לבו בתאות וישותים, מכל מקום שרשו טוב והניצוץ קדושה המסתתר בקרבו הוא תמיד משתוקק להקדושה ולהתלהב ולבא מההעלם אל הגלוי לרדף אחר מצות ומעשים טובים ולהדבק בקדוש ברוך הוא באהבה ויראה, כדאיתא (ברכות יז.) 'כפולח הרמון רקתך' (שה"ש ד א) אפלו ורקנים שבך מלאים מצות פרמון, וכמבאר בשלחן ערוך אכן העזר הלכות גשין דאפלו מומר נאמן להעיד בענין אשת איש, כי את חלקו של עולם הבא אינו רוצה להפסיד, כי באמת הקדושה יקרה אצלו מכל אלא שחבת הקדש הוא אצלו בהעלם מאד.

ואימתי נתברר דבר זה אפלו אצל האנשים הגרועים ביותר, הוא בזמן שחס ושלום קמים רשעי האמות שונאי ישראל

עניו ולבו לזדקק על דרכיו ומעשיו להשמר מלעבר על התורה הקדושה עד שהולוכו היצר הרע בדרך מעקל ונתרחק מן הדרך הישר של התורה הקדושה.

'ואינו' יודע אימתי שבת'. הינו על פי דאיתא בזהר הקדוש (ח"ב פח:) דשבת שמה דקודשא בריה הוא, שחס ושלום כל כך נלכד ברשת היצר לרדף אחר תאות העולם הזה והכליו עד שאינו שם על לבו שהקדוש ברוך הוא וביאהו בדין וחשבון על כל נעלם וקורות ביתו מעידין עליו על כל מעשיו בימי חייו, וצריך האדם תמיד לירא מפני הדר גאון השם יתברך, דשום אדם אינו יודע יומו, דהיום כאן ומחר כו' ומי יודע אימתי יביאנו ה' במשפט. וזה 'אימתי שבת'.

מונה 'ששה ימים ומשמר יום אחד'. ששה ימים רומז על ששים שני חייו, ומשמר יום אחד רומז על העשר שנים שעד שבעים שני חייו, דהינו שכל כך חס ושלום מפתחו היצר שחס ושלום יחיה בהפקרות בלי תשובה על מעשיו, ואומר לו עדין יש לך שהות וזמן רב לשוב בתשובה על מה שחטאת, 'מונה ששה ימים' דהינו עד ששים שנה אין לך צרך לשוב, ואחר כך בהתקרב לשבעים אז זמן התשובה, ו'משמר' מלשון 'ואבי שמר את הדבר', שהיצר מפתחו להמתין עוד על התשובה, ועל ידי זה שמדחה תמיד זמני התשובה מיום ליום בא חס ושלום לעבר על התורה הקדושה ואינו מבין כי יום המועד שט ויבא והזמן בוגד כל יום ויום.

'עושה' לו פרנסתו אפלו הוא יומא'. הינו שחס ושלום מבלה כל ימיו במה שרודף אחר תאות המון וצרכי עולם הזה וכבוד המדמה ומשים כל עיינו על פרנסת גופו וצרכי גשמיות, ומצרכי הנשמה הוא שוכח

הטעם שנכתבה מצות כבוד אב ואם בעשרת הדברות על פי הנ"ל

על כן נכתב מצות כבוד אב ואם שהוא נראה כמצוה קלה בתוך עשרת הדברות – אחדות הבורא ברוך הוא ומניעות עבודה זרה, שהמה עמודי התורה וכלל קדשת עם בני ישראל, יחשב בעת בא לפניו מצוה קלה כמו מצוה חמורה שבתחמורות להורות לנו שאפלו על פרט שבתורה הקדושה נתחזק עצמנו במסירת הנפש ולאשר זה שיהי בכל מצות שבתורה הקדושה על פן נאמר בעשרת הדברות:

שבת קודש

יסוד צדיק

רבי גדליה משה מזונועהיל זי"ע א

המתגבר מלזעוק על מכאוביו בשבת אפלו מדת הדין מרחמת עליו

משה ידבר והאֱלֹקִים יַעֲנֵנו בְּקוֹל (שמות יט ט). פֶּרֶשׁ מִן מוֹרְנוּ הֵרֵב גְּדֻלַּת מֹשֶׁה זי"ע, 'מֹשֶׁה' ראשי תיבות ש'פת ה'יא מ'לזעק, כְּשֶׁאַדָּם מתגבר על חליו ומכאוביו בשבת קדש ומדבר ואומר שבת היא מלזעק, אֲזִי וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֵנו בְּקוֹל', אפלו מדת הדין בחינת אֱלֹהִים מְרַחֶמֶת עָלָיו, וַיַּעֲנֵנו בְּקוֹל, 'קול' ראשי תיבות וְרַפּוּאָה קְרוּבָה לְבָא:

נעם מגדים

רבי אליעזר הלוי מטרונוגראד זי"ע א

כפי העבודה בששת ימי המעשה כך נשמר משגגת חלול שבת

ששת ימים תַעֲבֹד וְעִשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתְּךָ יוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַה' אֲלֹקֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה

ורוצים חס ושלום להכדיל נפש ישראל מעדת ישראל ומאמונתו, אז נתראה פנימיות קדשתו ונרתחו דמיו בקרבו ואור קדשה המסתתר נתגלה ונצמח בו למסר נפשו להריגה בעד קדוש השם תהפך.

והנה איש נבוי ילבב, ומי שיש לו שכל ובינה למה ימתין חס ושלום על נסיונות שחס ושלום יצטרף שיבוא התעוררות מבחוץ לעורר את האהבה מסתרת שבו, יותר טוב ונכון שמעצמו מפנימיות אהבת השם יתברך ויראתו שבתוך לבו יתעורר לעמד לשרת את השם יתברך בכל עת ורגע יעורר את עצמו בקדשה יתרה בלמוד תורה הקדושה ובקיום המצות הקדושים.

זה פרוש הגמרא הנ"ל 'במאי מינכר ליה', הינו מה היא העצה להכיר את הבורא ברוך הוא, 'בקידושא ואבדלתא', יחשב בכל זמן קיום מצוה שהוא מצד הקדשה ואבדלתא יעשה זאת 'בקדשה' גדולה ובהתגלות פנימיות אור הקדשה, 'ואבדלתא', כמו שבעת שרוצים חס ושלום להכדיל בר ישראל מהיהדות נתחזק אור קדשתו פן יחשב בכל פרט שרוצה היצר להדיחו מהתורה, בכל עשיות המצות ומניעת עשית עברה יחשב פן שהיה עושה כל מיני התפעלות כדי להשאיר בר ישראל פן יתחזק תמיד בזמן בא לידו עשית מצוה ומניעת דבר עברה.

ובזה נבא אל הבאור מה שהקשיתי למה קתיב מצות כבוד אב ואם בתוך עשרת הדברות שהוא לכאורה מצוה קלה שגם השכל מחיבו כנ"ל, אלא על פי הנ"ל יונח, דהינו כפי שבארנו שגם במצוה קלה ובכל מעשה, אפלו שנתאה דבר קטן, מכל מקום יתחזק באלו עתה קמים עליו להעבירו על דתו במניעת מצוה זו, ובנדאי יתחזק בכל כחו.

אמנם הנראה, דהנה עוד קשה טובא ברבי שמעאל בן אלישע דבקש להטות לפי דברי הנ"ל דהמקדש בגופו זוכר הגוף כמו הנפש, וקדוש ישראל כזה רבי ישמעאל בן אלישע הלא גופו מקדש ואיך בקש כלל להטות.

אך זה לא ארע לו רק בשביל שחז"ל גדרו גדר ואמרו לא יקרא כו', כי לא היה לו לצאת מהגדר, לזה נסתלק ממנו השמירה דלעלא ונתן המכשולה לפניו שבקש, וכל שכן לרבי נתן שאמר שהטה וכתב על פנקסו, וכאותה שאמרו חז"ל (ברכות י): ברבי טרפון פדאי היית כו' שעברת על דברי בית הלל.

והן הן הדברים שאמר פמה גדולים דברי חכמים כו', שכל דבריהן בגחלי אש וצריך ליזהר בגחלתן, וראה גדלת יקר דבריהם שעל ידי שעבר על דבריהם ארע לו המכשול שבקש או שהטה גם ששגגה מרחקת וזה הלאה מאיש מקדש פמוהו, וידע שאין זה פי אם מעברו על דבריהם, והבן היטב ושמע דברי חכמים וטוב לה כל הימים. וגם קושית התוס' משיב בזה, ונתבאר יותר אמרו פמה גדולים כו' ודוק היטב:

כל מלאכה (כ טו). יורנו דרכי הקדשה באמרו 'ששת ימים תעבד', ורצונו לומר שתראה כל הששה ימים שתכניס עבודת הבורא בעת ועשית כל מלאכתך, ויהיה הכל עבודת הבורא, וקמו שכתב רבנו הבית יוסף ו"ל בסימן רל"א, וסיים ומי שנוהג בן חרי זה עובד את בוראו תמיד.

וזהו 'תעבד' בעת 'ועשית כו'', ועל ידי קדשה זו לא תבא לידי שכחה, ואז יזום השביעי שבת כו', לא תעשה כל כו', רצה לומר בודאי לא תעשה שום כל מלאכה, והבן ועשה פן, וטוב לה בזה ובכא.

באור דברי הגמרא ברבי ישמעאל בן אלישע שבקש להטות הנר בשבת

ועל פי דברי אלה נתבאר לי מאמר חז"ל במסכת שבת (יב): אמר רבי ישמעאל בן אלישע אני אקרא כו' אמר פמה גדולים כו'. דיש לראות דאטו בלאו הכי לא ידע מגדל יקר תפארת דברי חכמים עד ראותו בחוש, וברי מצינו ברבי יוחנן (ב"ב עה). שהקפיד טובא על התלמיד שאמר לו לה יפה לדרש כו' ואמר לו לא ראית לא האמנת, וכמדמה שעמד בזה באיזה ספר.

אוצרות גאוני הדורות

ובא? רבי יהושע אומר, מלחמת עמלק שמע ובא, רבי אליעזר בן יעקב אומר, קריעת ים סוף שמע ובא.

וכתבו המפרשים, כי אמנם שמע יתרו גם על קריעת ים סוף וגם על מלחמת עמלק, וכל המלחמת היא, מהי הסבה העקרית

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה (יה א)

שירי הנפש

רבי רפאל פדיר צבאן זצ"ל

ברגע שהבין יתרו שיכול להתגבר בא תקף ומיד

בגמרא זכחים (קטו). מובא, מה שמועה שמע

ורבי אליעזר בן יעקב סבר, שאף אלו ידע יתרו כי משה סובר שראוי לקבל את

הגרים, לא יכול היה ללמד מזה שצדק היא ההלכה, כי אולי, למעשה, נוהג משה כמנהג האבות שאין מקבלים גרים? אף בשמע יתרו שבקריעת ים סוף גם הערב רב שהתגירו, עברו יחד עם ישראל ביבשה בתוך הים, מוכח שהספים ה' עם משה לקבל את הגרים, ואם כן, נכון הוא הדין גם למעשה. ומכח שמועה זו של קריעת ים סוף, דוקא, בא להתגיר.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ואת שני כנייה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה. ושם האחד אליעזר כי אלהי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה (יה ג-ד)

מחשבת מרדכי

רבי מרדכי בנעט זצ"ל

לא רצה משה רבנו ליחד שם שמים על בנו הראשון שהפרש לעבודה זרה

מקושין העולם למה לא קרא לראשון אליעזר, שההצלה מתורב פרעה היה קדם שבא

לארץ נכריה. ונראה לי על פי דאיתא במדרש

(מכילתא מס' דעמלק פ"א) כשנתן יתרו בתו למשה

התנה עמו שיהיה בן ראשון לעבודה זרה.

ולפי זה לא רצה משה רבנו ליחד שם שמים

על בן הראשון שהוא לעבודה זרה, ולכך

כתיב גבי גרשם כי אמר, רצה לומר שהיא

נתינת טעם למה שקרא אותו גרשם ולא קרא

אותו אליעזר, כי גר הייתי בארץ נכריה והצרכתי

לתן בן ראשון לעבודה זרה, ולכך קרא אותו

גרשם ולא אליעזר, אבל גבי אליעזר לא כתב

'כי אמר' כמו גבי גרשם לפי שלא היה צריך

לנתינת טעם.

שגרמה ליתרו להשתכנע ולהתגיר. ויש להבין את שרש מחלוקתם.

ויבן בהקדים את דברי ספר 'לקוט הגרשמי', שכתב לבאר את הטעם ששלח משה

את יהושע להלחם בעמלק, ולא יצא בעצמו,

על פי הגמרא בסנהדרין (טז:) שעמלק נולד

לתמנע פילגש עשו, לאחר שנדחתה על

ידי האבות כשבקשה להתגיר, ומפני כך

צער עמלק את ישראל. ומה שלא קבלה

האבות, הוא מהטעם המבאר בגמרא יבמות

(מד:), שקשים גרים לישראל כספחת. אמנם,

משה קבל את הערב רב, וכמו שכתב רש"י

על הפסוק "וידבר ה' אל משה לך רד

כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים"

(שמות לב, ז), 'שחת העם לא נאמר אלא

'עמך', ערב רב שקבלת מעמך וגירתם

ולא נמלכת בי, ואמרת טוב שידיקו גרים

בשכינה, הרי שמשה אינו סובר שקשים

גרים לישראל כספחת'. והיוצא מכך הוא, כי

מה שלא קבלו האבות את תמנע היה שלא

פדיון, ולכן בא עמלק להלחם עם ישראל.

לפיכך שלח משה את יהושע, שהוא יצא

להלחם בעמלק.

על פי זה יש לבאר את שרש המחלוקת

בין רבי יהושע לרבי אליעזר בן

יעקב. רבי יהושע סובר שתכף ששמע יתרו

על קריעת ים סוף חפץ היה להתגיר,

אף לא בא להתגיר אחר שסבר כי אין

ישראל מקבלים גרים, כשם שלא קבלו

האבות את תמנע ברצותה להתגיר. ורק

כאשר שמע גם על מלחמת עמלק, ושמע

שלא נלחם משה בעמלק אלא שלח את

יהושע, משום שלשיטת משה אין נכון לרחק

את הגויים הנפצים להדבק בעם ישראל,

ואדרבה, ראוי לקבל את הגרים, אז יתרו בא

כדי להתגיר.

הָאָדָם מוֹכֵן לְקַבְּלָהּ קָדָם, בְּשֵׁחִיא שְׁכַל אֱלֹהִי שְׂאִינוּ מְצוּי וְדָבַק עִם הָאָדָם כְּכֹל שְׂאָר הַקְּנִינִים שֶׁהֵם עִם הָאָדָם, אֲכָל הִיא נִבְדְּלַת כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, לְכֵן צָרִיף שִׁיְהָא מוֹכֵן לָהּ לְגַמְרֵי בְּאֶשֶׁר הוּא מִן הַצָּרִף לְקַנּוֹת דְּבָר שְׂאִינוּ עֲמוּ וּמְצוּי לוֹ.

זְהוּ שְׁפָתוֹב וּמִשָּׁה עֲלָהּ וְגו' וְאַחַר כֵּף וַיִּרְדּוּ ה' וְגו', לֹאמַר כִּי צָרִיף הָאָדָם מְצַד עֲצָמוֹ תְּשׁוּקָה וְהַכְנָה אֵלֶיהָ קָדָם שְׂמֻקְבְּלָהּ, וְאִין הַקַּב"ה נִתְּנָה לְמִי שְׂאִינוּ מוֹכֵן לָהּ תַּחֲלָה, וּכְדַכְתִּיב (דְּנִיאל ב כא) 'יְהִיב חֲקֻמָּתָא לְחַפְיָמִין', כִּי הוּא יִתְּבַרְךָ לֹא יִתְּנָהּ רַק לְמִי שְׂמוֹכֵן אֵלֶיהָ מְצַד עֲצָמוֹ בְּחֻשְׁקוֹ בְּה', לְכֵן עֲלָה מִשָּׁה מְעַצְמוֹ בְּלִי צוּוֵי הַשָּׁם, וְאִזּוּ וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' וְגו'.

וְכָל הַהַכְנָה הִיא בְּאֶשֶׁר אוֹהֵב הַתּוֹרָה וְהַתְּשׁוּקָתוֹ אֵלֶיהָ שְׂאֵז נִקְנִית לוֹ, וְדָבַר זֶה עֶקֶר גְּדוֹל בַּתּוֹרָה, וְכֵן אִין הַדּוֹר זוֹכֵה לַתּוֹרָה זוֹלַת זֶה שְׂאוֹהֲבִים אוֹתָהּ עַד שְׂמוֹכְנִים לָהּ, כִּי הִיא שְׁכַל נִבְדְּלָה אֱלֹהִי, שְׂצָרִיף הַמְּקַבֵּל הַלְהוֹת מוֹכֵן לְגַמְרֵי כְּאֲמוֹר.

וַיֵּאסֹף שְׁלֹמֹה

רבי שלמה הבהן אצבאן זצ"ל

תתקע"ד דורות באלפים שנה

בְּגַמְרָא שְׁבַת (פח:), מוֹיָבָא, 'בְּשַׁעָה שְׁעֵלָה מִשָּׁה לְמָרוֹם אֲמָרוּ מְלָאכֵי הַשְּׂרָת לְפָנֵי הַקַּב"ה, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מַה לִּילוּד אִשָּׁה בְּיַנְיָנוּ? אֲמַר לָהֶם לְקַבֵּל תּוֹרָה בָּא. אֲמָרוּ לְפָנֵינוּ, חֲמִידָה גְּנוּזָה שְׂגֻנוּזָה לָף תַּתְקַע"ד דּוֹרוֹת קָדָם שְׂנִבְרָא הָעוֹלָם, אַתָּה מְכַבֵּשׁ לַתְּנָה לְבִשֶׁר וְדָם?' וּפְרַשׁ רַש"י 'בְּאֵלְפִים שְׁנָה שְׂקַדְמָה תּוֹרָה לְעוֹלָם, הִיוּ עֲתִידִים דּוֹרוֹת הַלְלוּ לְהַבְרָאוֹת'. כְּלוּמַר, שְׂאוֹתָם תַּתְקַע"ד דּוֹרוֹת שְׂהַזְכִּירוּ הַמְּלָאכִים, הִיוּ אֲמוֹרִים לְהַבְרָאוֹת בְּאֵלְפִים הַשְּׂנִים שְׂקוּדָם בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וַיֵּשׁ לַתְּמַה,

כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי וְשִׁפְטַתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ (יה טו)

מִים חַיִּים

רבי חיים רפאפורט מלבוֹב זצ"ל

אסור דמוי לדין אחר שכבר בא לידו

וּפְרַשׁ רַש"י ו"ל מִי שִׁיְהִיָּה לוֹ הַדְּבַר בָּא אֵלַי. וּכְנַתּוֹ לְתַרְצֵן שְׂלֹא תִיקַשׁ דְּהַתְּחִיל בְּלִשׁוֹן רְבִיּוּם 'כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבָר', וּמִסַּיִם בְּלִשׁוֹן יְחִיד 'בָּא אֵלַי', עַל כֵּן פְּרַשׁ מִי שִׁיְהִיָּה לוֹ הַדְּבַר בָּא אֵלַי.

וְאֵא"ז הַגְּאוֹן הַנ"ל פְּרַשׁ בְּטוֹיב טַעַם, עַל פִּי מֵאֵי דְאֵיתָא (שׁו"ע חו"מ סי' י ט"ב) כֹּל מִי שְׂבָא לִידוֹן דִּין וּמְדַמְהוּ לְדִין אַחַר שְׂבָא לִידוֹ כְּבָר וּפְסָקוּ הַרִי זֶה בְּכֻלָּל הַרְשָׁעִים. וְכַתֵּב עַל זֶה הַסַּמ"ע וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׂיִכּוֹל הַלְהוֹת שְׂדִין הִנֵּה אִינוּ דוּמָה לְהַרְאִשׁוֹן עַכ"ל.

וְאִם כֵּן לְפִי זֶה כֵּף פְּרוּשׁ הַקְּרָא, כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי, הִינּוּ הַדְּבַר בָּא אֵלַי כְּבָר וּפְסָקְתִי אוֹתוֹ, מְכַל מְקוּם לֹא דְמִיתִי אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ דְּבַר שְׂכַבְרָה בָּא אֵלַי וּפְסָקְתִי אוֹתוֹ, רַק וְשִׁפְטַתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ, רְצָה לֹאמַר מְחַדָּשׁ כְּאֵלוֹ לֹא הָיָה לְפָנַי כְּבָר כְּזֶה הַמְשַׁפֵּט.

וּמִשָּׁה עֲלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הַהָר לְאֲמַר (ט ט)

דְּרִשׁוֹת מַהַר"ל - דְּרוֹשׁ עַל הַתּוֹרָה

רבי יהודה לִינְאֵי ב"ר בְּצֻלָּל מְפָרָא זצ"ל

עלה משה רבנו מעצמו להר ללא צווי כי אין התורה נתנת אלא למי שחושק אליה

וְעוֹד רָמַז לָנוּ בְּמַה שְׂכַתּוֹב 'וּמִשָּׁה עֲלָה אֶל הָאֱלֹהִים' (ט ט), 'וַיִּרְדּוּ ה' עַל הַר סִינַי' (להלן פסוק ט), כִּי לְקַנְנֵן הַתּוֹרָה צָרִיף שִׁיְהִיָּה

שֶׁל 'בֶּן הַמִּצְרַיִם', וְהִינוּ שֵׁשׁ זְכוֹת קְדִימָה בְּקִנְיַת הַקְּרָקַע לְשִׁכְנוֹ שֶׁל הַמוֹכֵר לְפָנָיו כֹּל אָדָם אַחֵר, וְאַף הֵם, מוֹשְׁבֵם שֶׁל הַמְּלֹאכִים קְרוּב לֵה' יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל. וּמִבְּאֵר בְּגִמְרָא כְּבֵא מְצִיעָא (קמ"ג), שֶׁבֶן הַמִּצְרַיִם קָדָם בְּמִכְרָ, מִשּׁוּם 'וְעֵשִׂית הַיֵּשֶׁר וְהַטּוֹב" (דברים ו, יח). אָמְנֵם מִבְּאֵר בְּגִמְרָא (שם) שֶׁכֵּל זֶה בְּמִכְרָ, אִף בְּמִתְנָה, רִשְׁאֵי לְתַתָּה לְכֹל אֲשֶׁר יִחַפֵּץ, וְאִין בֶּן הַמִּצְרַיִם יְכוֹל לְעָרְעֵר עַל נְתִיבָתָהּ. וְכֵן נִפְסַק בְּשׁו"ע (חור"מ ס"י קע"ה סג"ד).

וּלְפִי זֶה יוֹכֵן הַמְּדַרְשׁ, שְׂאָמַר ה' לְיִשְׂרָאֵל 'אִם תֹּאמְרוּ, שְׂמָא לְרַעְתְּכֶם נְתַתִּי אֶת הַתּוֹרָה', וְזֹאת בְּגִלְל שְׁנַתִּי אוֹתָהּ לָכֵם בְּמִתְנָה, וּמִזֶּה אָתֶם לְמַדִּים שֶׁהַתּוֹרָה קְלָה בְּעֵינַי. תִּדְעוּ שְׂאִין הַדְּבָר בֶּן, 'לֹא נְתַתִּי אוֹתָהּ' לָכֵם בְּמִתְנָה 'אֶלֶּא לְטוֹבַתְכֶם'. וְהַטַּעַם לְכָךְ, 'שְׁהָרִי מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת הַתְּאֵוִו לֵה' וְטַעֲנִי שֶׁהֵם קוֹדְמִים מִדִּין 'כֵּן הַמִּצְרַיִם', וְלָכֵן נְתַתִּי אוֹתָהּ לָכֵם בְּמִתְנָה, כִּדִּי לְבַטֵּל אֶת טַעֲנֵתְכֶם, וּבְגִלְל זֶה הַתּוֹרָה נִתְּנָה לָכֵם 'וְנַעֲלַמְהָ מֵהֵם'. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וְאַתֶּם תְּהִיוּ לִי מַמְלַכַת כְּהֵנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (י"ט ו')

חֲמֻדַת יִשְׂרָאֵל

כִּי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה סֶאֱרֻפּוֹקְטַעַל וְצ"ל

הַלּוֹמֵד תּוֹרָה וְהַדְּבֵק בַּחֲבֵרָיו לֹא יִתְגַלְּגַל שׁוֹב לְעוֹלָם הַזֶּה

וּבְרִשׁוֹי, לֹא פְחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. וְצָרִיף בְּאוֹר הַכְּוֹנֶה בְּזֶה. וְנִרְאֶה לְעֵנִיּוֹת דַּעֲתִי דְהִנֵּה יְדוּעַ מִסְפָּרִים הַקְּדוּשִׁים דְּעַל יְדֵי דְבוּק חֲבָרִים וְעַל יְדֵי שְׂאוּהָב כֹּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּמִצְוֹת שֶׁכֵּהֵן אוֹ אָדָם אַחֵר בְּאַרְצָן יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה עַל יְדֵי שְׁעוֹשָׁה גְמִילוּת חֲסָדִים וְאַהֲבָה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ, וְכֵן עַל יְדֵי לְמוֹד

הַכִּיּוֹד יִתְכַן לְצִמְצִים תַּחֲקַע"ד דּוֹרוֹת לְתוֹף אֲלֵפִים שְׁנָה בְּלִבְד, הִיִּתְכַן לְקִרָא לְשְׁנַתִּים יָמִים בְּשֵׁם 'דוֹר'.

וַיֵּשׁ לְבֵאֵר עַל פִּי דְרִשְׁתַּ הַגְּמְרָא בְּשַׁבַּת (ל), 'עֲתִידָה אֲשֶׁה שְׁתַּלְד בְּכֹל יוֹם'. וְאִם כֵּן בְּשֵׁם שִׁיבְרָא ה' מְצִיאוֹת חֲדָשָׁה שְׂאָדָם נּוֹצֵר וְנוֹלַד בְּיוֹמוֹ, כִּף אִין לְתַמָּה שְׂאָדָם כְּבֵר יוֹכֵל לְהוֹלִיד לְאַחַר שְׁנָה מְלַדְתּוֹ. וְכִמוּ שְׁבִזְמֵן הָיָה אָדָם שְׁנוֹצֵר לְתַשְׁעָה חֲדָשִׁים, יְכוֹל לְהוֹלִיד בְּגִיל תַּשַּׁע, כְּמִבְּאֵר בְּגִמְרָא סְנֵהֲדָרִין (טו), אִם כֵּן אִין רְחוּק הַדְּבָר, שְׂקוּדָם חֲטָא עֵץ הַדַּעַת, יְכוֹל הָיָה אָדָם שְׁנוֹצֵר בְּיוֹם אֶחָד, לְהוֹלִיד אַחֵר שְׁנָה, וְשִׁיף לְכַנּוֹת שְׁנַתִּים יָמִים כְּ'דוֹר'. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וַעֲתָה אִם שְׂמוּעַ תִּשְׁמַעוּ בְּקִלִּי וְשִׁמְרַתֶּם אֶת בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים (י"ט ה')

זֹאת לִיהוּדָה

רַבִּי יִהוּדָה קָצִין וְצ"ל

הַתּוֹרָה נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל בְּמִתְנָה כִּדִּי לְבַטֵּל אֶת טַעֲנַת הַמְּלֹאכִים

מוֹכָא בְּמִדְרַשׁ (דב"ר ח, ב), 'אִם תֹּאמְרוּ, שְׂמָא לְרַעְתְּכֶם נְתַתִּי אֶת הַתּוֹרָה, לֹא נְתַתִּי אוֹתָהּ אֶלֶּא לְטוֹבַתְכֶם, שְׁהָרִי מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת הַתְּאֵוִו לֵה' וְנַעֲלַמְהָ מֵהֵם'. וְאִינוּ מוֹכֵן, אִיף יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לֹמַר שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה לְרַעַת עַם יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּשׁ לְהַקְדִּים אֶת דְּבָרֵי הַגְּמְרָא בְּשַׁבַּת (פח.), כִּי בְּשַׁעָה שְׁעָלָה מֹשֶׁה לְשָׁמַיִם כִּדִּי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, אָמְרוּ הַמְּלֹאכִים לֵה', "תְּנֶה הוֹדָף עַל הַשָּׁמַיִם" (תהלים ת, ב). וּבְאֵרוֹ הַמְּפָרְשִׁים (החיד"א בספרו 'כסא דוד' דרוש ד, ועוד), שְׁתַּבִּיעַת הַמְּלֹאכִים שֶׁהַתּוֹרָה מְגִיעָה לָהֶם הִיִּתָּה מִהֲדִין

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר

(כ א)

יוסף אברהם

רבי יוסף שאלתיאל זצ"ל

אסור הפסקה ממשנתו לדברים בטלים

פרוש שְׁאֵמַר הַקב"ה עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרוֹת בְּדַבּוּר אֶחָד, מֵה שְׂאֵי אֶפְשֵׁר לְאָדָם לְדַבֵּר בֶּן, וְכִמּו שֶׁפֶתְב רַש"י. וַיְדַיֵּד נִפְשֵׁי הַחֲסִיד מֵהַר"ל ז"ל פֶּרֶשׁ, דְּרַצָּה הַב"ה לְלַמְדֵנוּ דְכִשְׁאָדָם לֹמַד בַּתּוֹרָה לֹא יִפְסִיק בְּדַבּוּר, וְכִמּו שְׁאֵמַרו (חגיגה יב:.) 'הַקְטָפִים מְלוּחַ עֲלֵי שִׁיחַ' וְכו', וְכֵן אָמְרו (אבות פ"ג מ"ז) הַפּוֹסֵק מִמְשַׁנְתּוֹ וְאוֹמֵר מֵה נֶאֱמָה אֵילָן זֶה הָרִי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ, וְכֵן אָסוּר לְהַפְסִיק מִדְּבָרֵי תּוֹרָה כְּדֵי לְשַׁמַּע דְּבָרִים בְּטָלִים. מֵאַחֲרֵים הַמְדַבְּרִים.

וְזֶה אוֹמְרוּ וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים כָּל עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרוֹת בְּבַת אַחַת בְּלֵי הַפֶּסֶק, לְלַמְדֵנוּ מֵה שְׂאֵין הִפָּה יְכוּל לְדַבֵּר. רַצָּה לְלַמְדֵנוּ, כִּי אֵין הִפָּה יְכוּל לְדַבֵּר בְּעוֹד שְׂאֵנּו עֲסוּקִין בְּדְבָרֵי תּוֹרָה, וְכֵן אֵין הַאָזֵן יְכוּלָה לְשַׁמַּע מֵאַחֲרֵים שֶׁהֵם מְדַבְּרִים, וְזֶה אוֹמְרוּ 'לֹא מְרו' רַצָּה לֹמַר לְאַמֵּר לְאַחֲרֵים שְׂלֹא יִפְסִיקוּ בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה, לֹא לְדַבֵּר וְלֹא לְשַׁמַּע.

שֶׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֲשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתְּךָ וַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שֹׁבֵת לַה' אֱלֹהֶיךָ (כ טו)

אהל יעקב

רבי יעקב קראנץ זצ"ל - המגיד מדובנא

מלאכת ימי החל כעבוד העובד בעל כרחו

והנה עֵתָה יֵשׁ חֲלוּק וְהַבְּדֵל גָּדוֹל בֵּין הַבּוֹטָח בַּה' בְּאֵמַת וּמֵאֵמִין בַּתְּשׁוּעָתוֹ וְכֵחַ כְּלַתּוֹ

הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ חַז"ל (מנחות קי.) כָּל הַעוֹסֵק בְּפִרְשֵׁת עוֹלָה כְּאֵלוֹ הַקָּרִיב עוֹלָה, וְהַעֲצָה הַשְּׁלִישִׁית עַל יְדֵי גִלְגּוּל כַּנ"ל.

וַיְדוּעַ שֶׁבְקַבְּלַת הַתּוֹרָה הָיָה לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל אֲחָדוֹת גְּמוּרָה כְּמוֹ שֶׁפֶתְב רַש"י (פסוק ב) בְּשֵׁם הַמְּכִילֵתָא (יתרו מס' דבחדוש א) וַיִּחַן שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִגְדַת הַהַר' כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד, עַל כֵּן אָמַר וַיִּחַן שֵׁם הַהַר' וְאֵתָם' בְּנֵי אִי"ו הַמוֹסִיף דְקָאֵי אֲדִלְעִיל שְׂיִהִיָה לָהֶם אֲחָדוֹת, וְגַם יִהְיֶה בְּבַחֲיַנַת 'מִמְלַכַת כְּהַנִּים' כִּי שִׁפְתֵי כֵהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ' (מלאכי ב ז), וּמִמִּילָא אֵין צְרִיכִין לְהַתְגַּלְגַּל יוֹתֵר, וְזֶהוּ 'לֹא יוֹתֵר' שְׂאֵין צְרִיכִין לְבֹא לְעוֹלָם הַנֶּה יוֹתֵר.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' לֵךְ רַד וְעֲלִית אִתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אֵל יִהְרָסוּ לְעֵלַת אֵל ה' פֶּן יִפְרֹץ כִּם. וַיְרַד מֹשֶׁה אֵל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם (ט כד-כה)

מלא העומר

רבי אריה ליב זינץ זצ"ל

הטעם שלא אמר מיד משה רבנו לישראל מצות הנבלה עד לבסוף

לֹא נִזְכַּר שְׁאֵמַר לָהֶם מִצְוַת הַגְּבֻלָה עַד לְבִסּוּף הַפְּרָשָׁה. וְאַפְשֵׁר לֹמַר עַל פִּי מֵה שֶׁפֶתְבִּיתִי בְּדְרוֹשִׁים שֶׁבַתְחִלָּה הִבִּין מֹשֶׁה שֶׁהַצְּוִי עֲלָיו גַּם כֵּן, כְּמוֹ כָּל מִצְוַת שֶׁנִּצְטוּר יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי מֹשֶׁה שֶׁגַּם הוּא בְּכֻלָּל, וְאֵם כֵּן חֲשַׁב מֹשֶׁה בְּעֲצֻמוֹ שְׂאֵם הוּא לֹא יַעֲלֶה מִי אֲשֶׁר יַעֲרַב לְבוֹ לְעֵלּוֹת, וְכִמּוֹ שְׁאֵמַר לֹא יוּכַל הָעָם לְעֵלַת אֵל הַר סִינַי כִּי אִתָּה הַעֲדַתָּה כִּנּוּ לְאַמֵּר הַגְּבֻל אֵת הַהַר וְקִדְשָׁתוֹ, וְשִׁמְעֵתִי פְרוּשׁוֹ שְׁאֵפְלוּ לָנוּ הַעֲדַתָּה, אֵם כֵּן מִמִּילָא לֹא יוּכַל הָעָם לְעֵלּוֹת, אַחַר שֶׁגַּם אָנוּ אֵין עוֹלִים. אֲבָל כְּשְׁאֵמַר לוֹ לֵךְ רַד וְעֲלִית אִתָּה וְאַהֲרֹן, צִוָּה לוֹ וְהָעָם אֵל יִהְרָסוּ לְעֵלַת, אֲזִי אָמַר לָהֶם בְּאֵמַת.

באין ספק בהגיע יום השביעי תתקיים מצות שבת לה' אלהיך בכל חלקי השלמות.

כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים הכרתי עמכם. לא תעשוני אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם (כ יט-כ)

בני יצחק

בני יצחק חנינו משאלוניקי וצ"ל

בטול סגוריא של משה 'לי אמרת ולא להם'

והנה הבז"פ ו"ל האריך למעניתי במקראי קדש אלו, והעלה דהפונה היא עם מאמרם ו"ל, לפי שאמר הקב"ה הדברות בלשון יחיד דכתיב 'אנכי ה' אלהיך', כדי לתן סגוריא לישראל, וכמו שאמרו רז"ל (שמו"ד מג ה) דכשעשו ישראל את העגל למד משה סגוריא על ישראל, ואמר להקב"ה 'אנכי ה' אלהיך' אמרת לי ולא להם כו'. לכן אמר עכשו הקב"ה למשה כה תאמר אל בני ישראל לא 'תעשוני' אתי אלהי כסף כו', דהינו בלשון רבים, זהו תרף דרבי הרב ו"ל.

ובעקבותיו נראה לעניות דעתי, דזהו מה שאמרו ישראל למשה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות, 'עמנו' דייקא, דבשלקא אם אין הקב"ה מדבר עמנו אם כן למחר אף כי נחטא נוכל לומר עם משה דבר ולא לנו, ואם כן אין אנו מתים, אבל אם ידבר עמנו אלהים שוב אין לנו פתחון פה, ואם כן אם נחטא נמות.

ולזה השיב הקב"ה אמריו להם כיון שראה פנותם, כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים הכרתי עמכם, 'עמכם' דייקא, פלומר דעו כי לא עם משה לבדו הנה הדבור אף שאמרתי 'אנכי ה' אלהיך', אלא

לכני אדם וזולתו, כי הבוטח השלם, כל העסקים שהוא עוסק בכל ימי החל כמשא כבוד יכבוד ממנו, ויהיו אצלו לחק לקיים רצון ה' יתברך שתלה הברכה בסבת מעשה ידיו, כמו שכתוב (דברים יד כט) 'למען יברכה ה' אלהיך בכל מעשה ידיך אשר תעשה', אחרי דעתו שאלו רצה הקב"ה הנה מפרנס אותו מבלעדי שום עסק ובאין יגיעה כלל.

ועל כן אין לכנות את מעשיו ועסקיו בשם 'מלאכה' ה'העושה מלאכה להתפרנס ממנה, אשר עקר מחיתו בא מסבתה, אבל הם מכנים אצלו בשם 'עבודה' פעבודת העבד העוסק במעשה אדונו לקיים גזרתו, שאמר לו לא תסעד היום עד פלותך עבודה זאת, שאין זה תלוי בזה. ואחרי שיהיה האדם בבחינה זאת, אז כבא יום השבת תערב עליו המנוחה למאד, כעבד העושה במלאכת אדונו בעל פרחו, הנה יחמד בלבו תמיד את יום השבת, כי בו ינוח וינפש מכל מלאכה ועבודה לא יעבר.

לא כן מי שומדת הבטחון נעדרת מאתו, ובלבו הוא אומר כי בכחו ועצם ירו יעשה חיל, אם במלאכה ואם במשא ומתן תהיה הצלחתו עם רב השתדלותו במלאכתו, הנה אליו תתמרמר השביתה פלענה, והמנוחה תהיה עליו משא לעיפה, כי גם אם באבדו הפועלים ישבות, הנה מחשבתו תחג ותנוע מעסק אל עסק ותעורר ממלאכה למלאכה.

וזהו שהקדימה התורה הקדושה למצות שבת ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך, פלומר כל המלאכות שאתה עושה בימי החל יהיו אצלך בבחינת 'עבודה', הינו כעבד העובד בעל פרחו, ואז ויום השביעי שבת לה' אלהיך, פלומר אחר היותך שלם בגדר המעלה הנה

אתה חותך האותיות והתבות לתצאין מלח המהירות, כי חרבך זה הלשון, הנפת עליה שפיל אותיות מן התבות, ונגם תבות מן הפסוקים, כקמח הדק הנופל ויורד מן הנפה, ובנה תחללה שיבואו הדברים לידי חלול וכפרנות, כמו שאמרו (עין חסד לאלפים סי' נט ס"ג) ידגיש העי"ן פשאומר 'בעל גבורות' שלא יבלע ונראה אומר כל גבורות ח"ו, וכן ידגיש האלף פשאומר 'מאת ה' שלא יבלע ונשמע כפרנות ח"ו, וכאלה רבות בדברים שבתפלה, הן פשיבלעו האותיות או תבות דאז באים הדברים לידי חלול.

מנושאי הפרשה

וַיַּרְדּוּ ה' עַל הַר סִינַי אֵל רֹאשׁ הַהָר - וְהָרִי כְּבֹר נֹאמֵר שִׁירָד ה' עַל הַר סִינַי בְּאֵשׁ

פרושי התורה

לרבי חיים פלטיאל זצ"ל

ביאת העשן קדם ירידת ה'

והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש (יט ט"ח). תימא וְהָא פתיב בתריה וַיַּרְדּוּ ה', ויחד ענינא מאי דמקדם מקדם כדאמר בפסחים (י:). ויש לומר כתרגומו דמתרגם 'קדם', כלומר לפני ירידת השם.

מטעמי יצחק

רבי יצחק יונה ב"ר אליעזר זצ"ל

ירידת העשן על ההר מפני ירידת ה' על הר סיני לאחר מכן

והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש. וקשה הא אחר כף אמר וַיַּרְדּוּ

אף עמכם נמי הנה הדבור, ואם פן לא תעשו אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם, דשוב אין לכם פתחון פה.

לא תעשו אתי אלהי כסף (כ ט)

אברהם יגל

רבי אברהם הכהן מתונים זצ"ל

הרבק בה' נענה מיד בתפלתו

בא להזהיר ישראל שידיבקו ביראת השם פדי שיהיה ה' קרוב להם, בכל עת שיצטקו בצרתם מיד נענים, אמנם אם פר מינן יהיו רחוקים מעבודתו ותברך, אף הוא יהיה רחוק מהם ואינם נענים, ונראה להם שאינו שומע לצעקתם. והינו דאמר לא תעשו אתי אלהי כסף שאינו שומע ואינו עונה. שמעתיו מהרב הגדול מורי זקני הרב הגדול אברהם הכהן ז"ל.

ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה (כ טב)

בן איש חי

רבי יוסף חיים בן אליהו זצ"ל

חלול וכפרנות בכליעת אותיות התפלה

רמז בזה על התפלה, שבזמן שאין בית המקדש קיים יהיה פיו של האדם במקום מזבח, והתפלות במקום קרפנות, וכמו שאמרו רז"ל (ברכות) תפלות פנגד תמידין תקנום, וידוע כי האותיות נקראים בספר יצירה בשם אבנים, כמו שכתב 'שלשה אבנים בונים ששה פתים, ארבע אבנים בונים כ"ד פתים' וכו', והתפלות הם אותיות, ולכן הפה שבו בגן התפלות שהוא במקום המזבח קורא אותו מזבח אבנים.

לא תבנה אתהן גזית, שתוציא האותיות והתבות שלמים ולא תבלע את האותיות, שבנה

וגו', כי למה הכניס פסוק 'ויוצא משה' וגו' בין 'ויהי קלות' וגו' ובין 'וירד ה' על הר סיני'.

דמכל זה נראה לפי צנינות דעתי על פי מה שאמרו רז"ל והביאו רש"י ו"ל, 'ויוצא משה את העם לקראת אליקים' מגיד שהשכינה יצאה לקראתם כחתן היוצא לקראת פלה, וזהו (דברים לג ב) 'ה' מסיני בא' ולא נאמר לסיני, ע"כ. הרי להדיא דלאחר שפכר ירד הקב"ה על הר סיני אל ראש ההר, חזר ובא מסיני לקבל את ישראל כחתן היוצא לקראת פלה, ושוב חזר וירד פעם שנית לאחרי אל ראש ההר.

ומעתה צדקו סדר הפתובים ואין בהם נפתל כלל, דהסתחלה אמר ויהי ביום השלישי ויהי קלות וגו', והיגו סימן שיירד הקב"ה לסיני לראש ההר, ואז יוצא משה את העם לקראת אליקים, משמע שבא הקב"ה מסיני מראש ההר כחתן לקראת פלה וכנ"ל, ועל ידי כן והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' רצה לומר שראה הר סיני מעלה עשן לאחר סלוק השכינה משם כדי לקבל פלתו הנ"ל.

הנדאי כל זמן שהיתה השכינה עליו לא היה מעלה עשן כלל, שהרי אש של מעלה אינו מעלה עשן (יומא כא:), אבל בהסתלקותו משם העלה ההר עשן, לא מאש השכינה רק משום דכן הוא טבע מקום ששוכן עליו אש שבהסתלקו משם מעלה עשן מרב תמימותו, קל וחמר מאש השכינה, וזהו מפני אשר ירד וגו' בלשון עבר.

ושוב משקבל פני הפלה וירד ה' אל הר סיני אל ראש ההר, רצה לומר שחזר לראש ההר שהלך משם לקראת ישראל, ועכשו חזר וכאמור אל ראש ההר דייקא.

ה' על הר סיני משמע שאחר כך ירד. ויש לומר דהכי פרושו מפני אשר ירד עליו ה' אחר כך באש, שבא קדם וירדתו.

זרע ברך

רבי ברכיה בריך שפינא זצ"ל

לאחר שיירד הקב"ה על הר סיני הלך לקבל את ישראל כחתן היוצא לקראת פלה, ושוב חזר פעם שניה לראש ההר

ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת ובקרים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה. ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתניצבו בתחתית ההר והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל ההר. ויהי קול השפר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול. וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר (יש טז-טז).

והענין באשר נזקק עוד מה שכתוב ויהר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' וגו', משמע שפכר ירד עליו ה', ושוב אמר ויהי קול שופר וגו' וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר. דלכאורה קשה מאד מה וירד ה' על הר סיני דקאמר, דמשמע דעכשו הוא שיירד, והלא כבר היה כמו שכתוב ויהר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' וכנ"ל.

ועוד שאמר תחלה ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהיו קלות וגו' ויוצא משה את העם לקראת אלהים וגו', והר סיני עשן כולו וגו' וירד ה' על הר סיני, דאיפכא היה לו לומר וירד ה' על הר סיני וגו' ויוצא משה את העם לקראת אלהים'

התורה והמצוה

רבי מאיר ליבוש ב"ר יהואל מיכל זצ"ל - המלבי"ם

הסתלקות השכינה מההר כלו מפאת מעוט הכנת ישראל וחזרה לשרות על ראש ההר בלבד

וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי אֵל רֹאשׁ הַהָר וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה אֵל רֹאשׁ הַהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה. תַּחֲלָה יָרַד ה' עַל כָּל הָהָר כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב וְהָרַס סִינַי עִשָׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה', וְהִיָּתָה הַשְּׂכִינָה קְרוּבָה אֶל יִשְׂרָאֵל שְׁעִמְדוֹ בַּתְּחִמִּית הָהָר. אוֹלָם עָתָה רָאָה שְׁלֹפֵי הַכְּנָתָם לֹא יוּכְלוּ לְהַכִּיל אֵשׁ ה' וְדַבְּרוֹת קִדְשׁוֹ מִקְרֹב, וְלָכֵן נִסְתַּלַּק מִן כָּלל הָהָר, וַיֵּרֶד שְׁנִית עַל רֹאשׁ הַהָר לְכַד רְחוּק מִן הַמַּחֲנֶה, וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה לְכֹן קָרָאוּ שְׂיַעֲלָה אֵל רֹאשׁ הָהָר, לְמַעַן יְדַבֵּר עִמּוֹ הַדְּבוּר שֶׁהִבְטִיחַ כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (י"ט ט) 'בְּעֵבֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרֵי עֲמֹד'.

דברי ירמיהו

רבי חיים ירמיהו פלענסבערג זצ"ל

בתחלה ירד ה' על ההר כעב הענן כסתו, ולאחר מכן התגלה כבוד ה' לעיני כל ישראל

וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי אֵל רֹאשׁ הַהָר. יֵשׁ לְהִבִּין כִּי תַחֲלָה (בפסוק יח) פָּתַב וְהָר סִינַי עִשָׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ, וְלָמָּה אָמַר שְׁנִית וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי אֵל רֹאשׁ הָהָר. וְהִנֵּה מְלִבִּי"ם פָּתַב שֶׁתַּחֲלָה יָרַד ה' עַל כָּל הָהָר, וְאַחַר כֵּן נִסְתַּלַּק מִן כָּלל הָהָר וַיֵּרֶד שְׁנִית עַל רֹאשׁ הָהָר, וְלִפִּי דְבָרָיו מִשְׁמַע שֶׁהִיָּה שְׁתֵּי פְעָמִים יְרִידַת ה' עַל הָהָר, וְאִין זֶה מִתְקַבֵּל עַל הַלֵּב.

וְהִנְרָאָה כִּי בַפְסוּק הַקּוֹדֵם שָׁאָמַר וְהָר סִינַי עִשָׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד ה' עָלָיו **בְּאֵשׁ**, לֹא נֶאֱמַר מִפְּנֵי וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי, יַעַן כִּי אָז בְּהִיוֹת הַבִּקְרָר עֲדִין לֹא רָאוּ יִשְׂרָאֵל כִּי יָרַד ה' עַל הַר סִינַי, כִּי אָז נֶאֱמַר (י"ט טז) 'וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיֹת הַבִּקְרָר וַיְהִי קֹלֹת וַיְבַרְקִים', שֶׁהֵם הִלְכוּ לִפְנֵי לְבַשָּׁר כִּי כְבוֹד ה' בָּא, וְאַחַר כֵּן וַעֲנֵן כְּבֹד, הוּא עֵב הָעֲנָן אֲשֶׁר כְּבוֹד ה' בָּא עִמּוֹ, וְקֹל שֶׁפָּר חֹזֵק מְאֹד, שֶׁהִיָּה מְבַשֵּׁר לָהֶם שְׁעָתָה עִם הָעֲנָן הַזֶּה בָּא ה', כְּמוֹ שֶׁפָּרָשְׁתִּי לְמַעֲלָה.

אִם כֵּן מְבֹאֵר שָׁאֵז עֲדָנָה לֹא רָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת ה' כִּי יָרַד עַל הַר סִינַי, כִּי בָא בְּעֵב הָעֲנָן, וְרַק שֶׁהִפְתּוּב מִפְּרֹשׁ כִּי לְכָף הִיָּה הָהָר סִינַי עִשָׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה', אֲבָל הָעָם לֹא רָאוּ אֶת כְּבוֹד ה', כִּי אִם שָׁמְעוּ אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר עִם מֹשֶׁה, וְנִתְקַיֵּם בַּתַּחֲלָה מַה שָּׁאָמַר לוֹ הַק"ב ה' (י"ט ט) 'הִנֵּה אֲנִי בָא אֵלֶיךָ בְּעֵב הָעֲנָן בְּעֵבֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרֵי עֲמֹד'.

אֲבָל אַחַר כֵּן כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה אֵז רָאוּ כָּל הָעָם אֶת הַתְּגִלּוֹת כְּבוֹד ה' עַל רֹאשׁ הָהָר, כִּי הַתְּגִלָּה בְּלֹא עֵב הָעֲנָן, וְלִכְף אָמַר וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי, כִּי לְשׁוֹן וַיֵּרֶד ה' הִנֵּנוּ שֶׁהוֹרִיד וְהַשְׁפִּיל אֶת כְּבוֹדוֹ לְהַתְּגַלּוֹת לְעֵינֵי כָּל הָעָם, וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעֲלָה (י"ט יא) 'כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָרַד ה' לְעֵינֵי כָּל הָעָם', רְצָה לומר שֶׁהַתְּגִלָּה מִן עֵב הָעֲנָן, אֲבָל לְמַעֲלָה כַּשָּׁאָמַר לוֹ 'הִנֵּה אֲנִי בָא אֵלֶיךָ בְּעֵב הָעֲנָן' לֹא נֶאֱמַר בְּלִשׁוֹן יָרַד, רַק בְּלִשׁוֹן בָּא.

מעשי צדיקים

כך היה המעשה, אחד מהפריצים רכש מחתני סחורה רבה בהקפה, חובו הצטבר לסכום עצום, בראותו שהוא חייב סכום פה רב, וככל הנראה אין בידו לשלם, רקח מזימה מרשעת והודיע לחתני, "את הסחורה שמכרת לי הכנסת בגנבה מחוץ לארץ, אם תמחל לי על מחצית החוב אניח לך, ולא, אקבל עליך אצל המשטרה".

חתני נבהל בראותו שיש לו עסק עם גון בליעל, היום דורש חצי החוב, ולמחר ידרש את כל החוב ואף יותר. לאמתו של דבר, הרי הוא נקי מכל אשמה, כי לא היו בידו כלל סחורות מחוץ לארץ.

ענה לו חתני, "כיצד אתה יכול להעליל עלי לעלילת שוא, הרי הסחורה שמכרתי לך היא רק מפולין, ולא מארץ אחרת". אף הפריץ בשלו, "יש לי כאן כמה סחורות, וממחים הוכיחו שהן מיובאות מחו"ל".

השיבו חתני, "הסחורות ההן אינן ממני, לא היו לי מעולם סחורות חו"ל, אם לא תשלם, אגיש עליך קובלנא לפני הערכאות". הפריץ יצא מלפני חתני בכעס, ופנה מיד לתחנת המשטרה המקומית, שם הלשין עליו בהראותו לשוטרים את הסחורות הזרות.

השוטרים ערכו פרוטוקול, ושלחו לחתני להופיע אצלם אחר שבועים, הוא היה צפוי למאסר קשה, ולהחרמת כל הסחורות בבית מסחרי. "בשמעי זאת", ספר ר' הערש לנבבצים עליו, "מהרתי לבאבוב לשבת קודש, ביום ראשון נכנסתי לחדר הרבי, ובכיתי

עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלמים כי בדבר אטר ידו עליהם (יח יא)

מגדולי חסידי הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב זיע"א היה הרה"ח ר' הערש קלינגהעפאר מזעקלעטשין הסמוכה לטארנא, בכל סביבותיו היה מפרסם כתלמיד חכם הבקי בש"ס ובהוראה עד שהיה ראוי לשמש כמונה הוראה בישראל.

ברם, ר' הערש סרב להנות מכתרה של תורה, הוא היה סותר נכבד, נהל את רב עסקיו עם הפריצים ובעלי האחוזות, להם היה מספק כמה וכמה סוגי סחורות שהיו נחוצות להם.

מדי יום טוב רגיל היה להגיע לבאבוב, שם ישב כל העת בבית המדרש ולא פסק מגרסא יומם ולילה, היה מכבד בעיניו כל מכרייו. לעת זקנתו עמד ומסר את הנהלת מסחרו לחתנו, והוא ישב על התורה ועל העבודה בהתמדה עצומה, כמכין לו זווידן לאורחא רחיקא.

בשנת תרצ"א חלה ר' הערש את חליו אשר מת בו, וכל השומע הצטער עליו, כי היה חביב על הכל. סמוך לפטירתו הזמין את הרב ואת אנשי עירו להתאסף בביתו, למרות חליו התאמץ להתחזק, התישב על מטו, וענה ואמר.

הנה אנכי הולך להסתלק מהעולם הזה, קדם פטירתי רצוני להניח לכם עזבון נכבד מאד, מעשה נורא מרבנו מבאבוב ונס נפלא שעשה עמי, למען תדעו כלכם מי הוא רבנו ומנהיגנו".

הרבי נטל את הקוויטל שנית, קראו בעיון רב כמה פְּעָמִים, אחר התעמק במחשבותיו זמן רב, לבסוף אחז בְּיָדֵי וְאָמַר לִי, 'וְאַתָּה אָדָם תַּחְתִּיר' (ישעיה מז ד), ה' תִּבְרַךְ וְסִיעֵ לְךָ שֶׁתִּצְלַח.

נִפְרָדָתִי מהרבי, אולם דְּבָרָיו הָיוּ לִי לְפָלֵא, הָרִי כְּלַכֶּם מְכִירִים אֶת סִגְנוֹנוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, שִׁפְתוֹ בְּרוּרָה וּפְשׁוּטָה. בְּעֵקֶר לֹא הִבְנֵיתִי אֶת כְּוָנָתוֹ הַקְדוּשָׁה בְּאִמְרוֹ 'וְאַתָּה אָדָם תַּחְתִּיר'.

נִסְעָתִי לבתי בלב מאמין ובוטח מחד גיסא, ומאידך גיסא מלא פחד ואימה, שפתותי רוחשות תחנונים להשי"ת שִׁצְיָלְנִי מִצָּרָתִי.

בְּבֹאִי לגראמניק, שם היה עלי להחליף רכבת, הגיע חתני לקראתי בפנים צוהלות ובשמחה רבה, ובטרם הספקתי לדבר אליו קרא לעברִי, 'חותני, כבר הגיעה ישועה גדולה, הגוי אבד עצמו לדעת'.

אחר נודע לי שבאותו יום שלישי בשעות הבוקר, פרצה מריבה גדולה בין הפרוץ לבין אשתו, במהלכה הוא תפס את אקדחו וירה בלבו, וכל הקובלנא נתבטלה מאלֵיהֶ, 'כֹּן יֵאבְדוּ כָּל אוֹיְבֵיךָ ה'". (תולדות אדמור"י באבוב)

וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הַעַם אֲנָשִׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹקִים אֲנָשִׁי אֲמַת טָוֵאָה בְּצַעַ וְשִׁמְתָה עֲלֵיהֶם (יה כא)

לְעִירָה פרמישלאן, מקום מגורי הרה"ק רבי מאיר **מִפְרַמִּישְׁלָאן** זיע"א, הַזְדַּמְנוּ מִגִּיד שֶׁעָשָׂה בָּהּ אֶת הַשְּׂבֵת, בְּמַהְלָכָה נִשְׂא דְרָשָׁה אֲרָכָה. כְּנֵהוּג בְּאוֹתָם יָמִים, אָסְפוּ עִבּוּרוֹ בַּיּוֹם רִאשׁוֹן מְעוֹת בְּקָרֵב אֲנָשִׁי הָעִירָה, אֵף הַסְּכּוּם שֶׁנֶּאֱסַף הָיָה זְעוּם.

לְמַחֲרָת נכנס המגיד אל בית הרבי, והשתומם בראותו רבים מאנשי העירה נכנסים

לפניו מאין הפוגות על הצרה הגדולה שִׁנְפַּלְתִּי בָּהּ.

מְלֻבָד הפסד הסכום הגדול שחיב הפרוץ, עשיתי עמו עסקים רבות בשנים, וככל הנראה חפץ עתה להתפטר מכל חובותיו. בְּנוֹסָף, הָיוּ צְפוּיִים לָנוּ מְאֹסֵר וְעֲנָשִׁים קָשִׁים, שֶׁכֵּן לֹא נָתַן הָיָה לְהוֹכִיחַ אֶת הַשָּׂקֵר שֶׁבַע־לֵילָה".

הַרְבֵּי קרא בעיון את הפתקה, הקשיב בשם לב לכל דברי ולבכיי, אחר אמר לי כתשובה, "שב נא עמדי עוד מעט". חזרתי בלב דוֹי לְבֵית הַמְדוּרָשׁ, לַעֲת עָרַב נִכְנַסְתִּי בְּשֵׁנִית אֶל הַרְבֵּי, וְהִזְכַּרְתִּי כִּי הַמִּשְׁפָּט עוֹמֵד לְהַעֲרֹךְ בַּיּוֹם חֲמִישִׁי הַקְּרוּב, וְעָלִי לְמַהֵר לְבֵיתִי, עַל מְנַת לְסַדֵּר עוֹרֹף דִּין, וּלְנִסְתוֹת לְאַתֵּר הוֹכַחֹת שֶׁהִנְנִי חַף מִפְּשַׁע.

הַשִּׁיב לי הרבי, "אינו דבר, לא תאחר כלום". חזרתי שוב לגמרא אשר בבית המדרש בפחי נפש, ונסיתי לשוא לרכז את מחי הבוער פֶּאֶשׁ, להבין בדברי הגמרא.

לְמַחֲרָת ביום שני, נכנסתי שוב אל הרבי ובקשתי בהכנעה שִׁיבְרַכְנִי וְיִשְׁלַחְנִי לְבֵיתִי, יַעַן הַזְמַן דְּחוּק, וְאֲנִי זְקוּק לְבַצֵּעַ הַכְּנוֹת מְרֻבּוֹת לְפָנָי בֹּא יוֹם הַדִּין, וּבְעֵקֶר קוֹזֵם לְכָל, עָלִי לְהַפְגִּשׁ מִזְדִּית עִם עוֹרֵף הַדִּין.

לְפָלֵאֲתִי, השיב הרבי, "גם אני יודע מכל זה, ואני אומר לך שתמתין עוד כאן כי יש לך שהות". בשמעתי את הדברים, נתמלא לבי אמונה רבה שהרבי בודאי יפעל בעבורי ישועה קרובה אצל השי"ת, וחזרתי ללמודי בבית המדרש.

לֵיל יום שלישי, לא עלה בְּיָדִי לַחַת תְּנוּמָה לַעֲפַעְפִי כָּל הַלַּיְלָה מִרַב חֲרָדָה, בְּבִקּוֹר הַמַּחֲרָת נִכְנַסְתִּי שׁוֹב לְרַבִּי, וְאַמְרָתִי לוֹ שַׁעֲתָה זֶה כְּבָר עֲנִינוּ שֶׁל סִכְנַת נְפֻשׁוֹת, וּמִכְרַחְנִי לְשׁוֹב לְזַעֲקוֹלְעֻטְשִׁין.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיט הַבָּקָר וַיְהִי קִלְתּוֹ וּבְרָקוֹם וַעֲנָן
כָּבֵד עַל הַהָר וְקַל טָפָר חֲזָק מְאֹד וַיַּחֲרֹד כָּל הָעָם אֲשֶׁר

בַּמִּחָנֶה (יט טז)

בְּלִיל חג השבועות תש"ח, בעת הסעודה, לפתע החלו השמים להרעים ולהבריק, אמר על כך הרה"ק **הרי"צ מליובאוויטש** זיע"א, "טוב שזה כך, הקולות והברקים הגיעו ממש בזמנם, זה מזכיר את הקולות והברקים האמתיים שהיו בשעת מתן תורה, שגרמו לעם ישראל להגיע למצב של 'ויחרד כל העם', אפלו היהודי הפשוט שבועם ישראל, רעד". (ספר המאמרים תש"ט)

וַיַּרְדּוּ ה' עַל הַר סִינַי (יט ט)

שְׂמֵתָהּ מהחסיד ר' מרדכי פֶּדֶר שְׁשֵׁמַע מהחסיד ר' ישעיה לברון ז"ל, כי ארע והזדמן לבעלזא הרב בעל מחבר ספר **'משמרת שלום'** על **'הפרי מגדים'**, כְּדִי להכנס אל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א.

בְּהִגְיֵנוּ לחדר הרבי, הציונהו בני הבית ואָמְרוּ שהוא חבר ספר **'משמרת שלום'** על **'הפרי מגדים'**, וספרו נתקבל מאד. אמר לו הרבי, **'הפרי מגדים'** זכה שנתקבל ספרו כל כך, מחמת גדל עגונותו".

הַרְבִּי הוסיף וספר, כאשר הוציא לאור את ספרו פרי מגדים, הוא סובב בעירות כדי למכר את הספר. בהגיעו לעיר מעזריטש, יעצו לו שילך לבית המדרש של הרה"ק **רבי דב בער ממעזריטש** זיע"א, שם לומדים וְשׁוֹהִים תלמידי חכמים רבים, בודאי יהיו מבינים על ספרו ויקנוהו.

כְּשִׁנְנָם לבית המדרש, מצא את המגיד יושב עם התלמידים, ומלווהו אמר לו שימתין עד שהמגיד יסיים, ואז יציע להם

ומבינים על שלחנו מעות ביד רחבה, מבלי שהרבי מבקש פרוטה מידם.

לֹא התאפק המגיד האורח והקשה, "מדוע הבאים אל הרבי לקבל ברכה, מותרים פדיון רב מבלי שיתבקשו, ואלו אני שדרשתי בשבת דרשה ארפה בפני הקהל, קבלתי במאמץ רב פרוטות אחדות".

אָמַר לו רבי מאיר, "ידוע לך מאמרם ז"ל (ספר הישר טעו יג) כי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, לכן אתה, שהנהג אוהב כסף, מכניס תכונה זאת ללב המאזינים לדרשותיך, לפיכך אינם מסגלים להוציא כסף מכיסם ולתת לך, אחרי שהחדרת בקרבם את ההשתוקקות לכסף.

אָבַל אני שונא בצע בכל לבי ונפשתי, איני נהנה מן הכסף לצורך עצמי, מדה זו מכניס אני בלב השומעים לקולי, ואף הם מתחילים להיות כמני, שונאי בצע, מאחר ששונאים הם את כספם, משליכים הכל את מעותיהם על שלחני". (מאוצי החסידות)

וַיַּרְדּוּ מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם (יט יז)

הָיִל היה הרה"ק **בבא חאקי** זיע"א לאמר, מנהיגים היוודים אל העם, מרגישים כבוד להתעסק עם האנשים הקטנים ובעיותיהם ולסייע להם, רק הם ראוים להנהיג קהלה.

גַּם בהלולות, וגם בסעודות שערף מעת לעת בביתו, כמעט ולא היו רואים אותו יושב, תמיד היה מסובב בין האורחים ומברכם, מודה להם על שבאו לכבוד ולשמח בשמחתו. כך היתה גם הנהגתו הרוחנית, תדיר היה סובב בקרב האנשים, ומגיע אליהם למקום שושבתם. (סידנא בבא חאקי)

רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א כמגיד מישרים בעיר הורחוב, ושם מנוחתו כבוד.

בפיות בני הורחוב, מפרסם היה בתקף קדשתו וגבורתו, ובתקפיותו כנגד השקר והמחלוקת, יען שזנא בצע ורודף אמת היה בכל מאודו.

ארע ובעת התפלה הכה ברק בבית הכנסת, ופגע בשני אנשים, האחד ישב בכהל המזרח, והשני שהיה בחצר.

הבינו כלם כי פלא קרה, כי לא הכה הברק בשני אנשים שעמדו זה ליד זה, אלא פגע באחד, וברעהו שעמד ברחוק מקום, תמהו ושאלו לרבי יצחק, בהבינם כי יודע הוא משום מה נעקרו שני אלה מהעולם במיתה משנה כמכת ברק.

אמר להם רבי יצחק, "זה שבכהל המזרח הכה משום שבעל מחלוקת היה, וזה שעמד בחצר, נהרג משום שנשבע שבועת שוא."

בחינותו בבראדי, נתבע על ידי אחד מבני העיר ונשבע לפני בית דין על שלשה אדמים שאינם בידו, ועתה בשעת התפלה, החזיק בידו בשלשת האדמים. משום כך פגעה בהם מדת הדין. (שבחי הבעש"ט)

זכור את יום השבת לקדשו (כ ה)

מעטתה שהיה אצל הרה"ק רבי ברוך ממעזיבז' זיע"א, אחד הלומדים שהיה מסתופף בצלו, בקוש ללמד תורה עד שרבו יתחיל בעריכת השלחו בליל שבת קדש. מרב חשקו ללמוד לא שם ללבו שנטל הניר מהסטנדר של רבו, והביאו אל השלחו, כדי שייטיב לראות בספר שהגה בו, וכך למד תורה כשהניר בידו.

לרכש את ספרו. לאחר מספר דקות, קם הפרי מגדים ויצא מבית המדרש.

מלוהו המפתע נחפז בעקבותיו, ושאל לסבת יציאתו הפתאומית, והפרי מגדים השיבו, שהוא חש את עצמו בשפלות גדולה כנגד הרבי ר' בער ותלמידיו, על כך יצא מבית המדרש.

סיים רבי אהרן את ספרו ואמר, "הרי כל המחבר לטהור טהור, מאחר וזכיתם לכתב חבור על ספר 'פרי מגדים', על כן זכית, וגם ספרך נתקבל בעולם." (מציון יסעוד)

ויאמר ה' אל משה רד העד בעם פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב (יט נא)

לאחר הסתלקות הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זיע"א, הסתפק אחד מזקני החסידים להיכן ילך עתה, כשהוא מתקשה לבחור רבי ומונה דרו, שיקבל את מרותו.

בתחלה הגיע לפני בנו הרה"ק רבי ישראל מסדיגורא זיע"א, במטרה לנסותו, ועמד לפניו כשהוא חוכך בדעתו, האם הרבי הנו גדול כאבותיו הקדושים.

הכיר הרבי באיש ובספיקותיו, פנו לדעתו, ואמר לו, "הקדוש ברוך הוא הזהיר את משה רבנו ואמר לו, 'רד העד בעם' וגו' פן יהרסו אל ה'", לראות האם יש עוד עבד לה' כמו אבותיו הקדושים, ונפל ממנו רב, הלא אפשר מפני זה לאבד רבי חלילה." (אורי ישראל)

לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא (כ ז)

בשנותיו האחרונות, שמש הרה"ק רבי יצחק מדורהוביץ זיע"א אביו של הרה"ק

"מכאן ואילך, זה כבר על אחריותך". (טומונת וסיפורים ח"ג)

כבד את אביך ואת אמך למען יארכו ימיה על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך (כ יב)

בחור מליטא הגיע אל הרה"ק **רבי ישראל דב מווילעזניק** זיע"א, והתאונן באזני הרבי שפרנסי ה'קהל' רודפים אחריו, במטרה למסרו בידי השלטונות, שיגיטוהו לצבא הצאר.

בעמדו לפני הרבי בצפייה לקבלת עצה או ברכה, פנה אליו הרבי ושאלו: "מדוע זה חטאת חטא כה גדול להכות את אמך", נדהם הבחור למשמע אזניו, ותמה כיצד העברות שעשה בסתר גלויות לפני הרבי.

הוא הודה על עוונו שאמנם נכשל והכה את אמו פעמים, וקבל על עצמו שמכאן ואילך לא יעז לעשות כדבר הרע הזה, אחר הניח הרבי את יד מינו על כתפו הימנית של הבחור ואמר לו, "סע לביתך לשלום, אל תתיירא משום אדם, כי לא יגעו בך לרעה".

משחזר הבחור לעירו, תפסוהו הפרנסיים והביאוהו ללשכת הצבא, אבל הועדה הרפואית פסלה את מעמדו, היות וכתפו הימנית שעליה הניח הרבי את ידו הקדושה, הייתה שמוטה ונמוכה בצורה נכרת מכתפו השמאלית.

עם שחרורו, חזר הבחור בשמחה רבה לוילעזניק אל הרבי להודות לו, וספר לו את כל הנעשה עמו לטובה. (סיפורי נפלאות)

כשנכנס רבי ברוך לבית המדרש וראה שנעשה כאן מעשה אשר לא יעשה, בא אליו בגערה גדולה וחמה שפוכה על פניו ואמר לו, "איך זה העזת פניך, לקחת נר מהסטנדר של הרבי, היכן נשמעה חצפה כזו, לגעת בגרות של הרבי ולהזיזם ממקומם הקבוע".

התלמיד נתמלא אימה ופחד, ומהר להשיב את הנר למקומו הקבוע, בסטנדר של הרבי. התלמידים שנכחו במקום בשעת מעשה אמרו, שממעשה זה אפשר לראות שרבי ברוך היה 'ערום ביראה', כדאמרו חז"ל (ברכות יז). 'לעולם יהא אדם ערום ביראה'.

היתה לו חקמה גדולה כיצד למנע יהודי מאסור, לו יציר שהיה גוער בו על שחלל את השבת, הרי מרב בהלה היה משליך את הנר מידו, ואז היה הנר נכבה והיה עובר רח"ל גם על אסור כבוי.

לכן העיר לו דוקא על כך שלקח הנר במקום רבו, על ידי כך מנע מאסור כבוי. כל זאת צריך היה רבי ברוך לחשב בתוף שניות ספורות, מאז שראה המעשה עד שבא אליו להוכיחו. (פתגמי אורייתא)

על כן בנה ה' את יום השבת ויקדשהו (כ יא)
החסיד הנודע **רבי הלל מפריטש** זצ"ל, התארח בשבת קדש בבית יהודי, ובשבת בבקר הבחין כי מארחו, בעל הבית, אינו אוכל מן החמין.

שאלו רבי הלל מדוע אינו אוכל, ובעל הבית השיב שהרופאים אסרו עליו לטעם ממאכל זה. אמר לו רבי הלל, "אכול, זה על אחריותי". בעל הבית שהפיר את רבי הלל כאדם גדול החל לאכל בתאבון רב, אך לאחר הפך הראשונה אמר לו רבי הלל,

לא תגנב (כ יג)

מספיק", שאל רבי שלום בעיפות, "לא, כבוד הרב, כמה אני אוהב לשמע את הרב".

עיניו של רבי שלום כמעט נעצמות, אף לא, הרב הישיש משמיע עוד ספור יפה, "יפי, ודאי נהנית", שאל, קבע, רבי שלום בחביבות, "לא, לא, עוד, עוד, לעולם לא אהיה שבע מדרשותיו של רבי שלום", אמר הנהג.

בסכמו של דבר, נאלץ הרב למסר שיחת מוסר עמוסה ומגוננת, מחשש 'אבק גזל', עד הגיעם לירושלים. כף ספר אחד הנוסעים. (מול חוצב)

לא תחמד בית רעך לא תחמד אשת רעך ונעבדו ונאמתו ויטורו ויחמרו וכל אשר לרעך (כ יד)

סח רבי יוסף משאש יצ"ל מתלמסאן, לפני שנים רבות ספר לי תלמיד חכם עני מעשה שארע עמו. אביון היה, ונהג לצמצם מאד במחיתו בימי החל, למען יהא בידו לקנות תרנגולות ויין לכבוד שבת קדש.

ערב שבת הלך לשיק כמנהגו, וה' אנה לידו, שגוי אחד הביא תרנגולת מפטטמת למכירה. נטלה היהודי והחל להתמקח עם הערבי על מחירה. לפתע צץ לידם יהודי עשיר שהחמד את התרנגולת, חמסה מידו, נתן את דמיה לגוי כפי שדרש, והמשיך עמה בדרך.

הצטער אותו תלמיד חכם על העול שנעשה, ואלו העשיר לא מצא שוחט, לקח את התרנגולת לביתו, הניחה תחת השלחן קשורה בשתי רגליה, ופנה לעסקיו. כעבר שעה קלה נכנס גוי לבית העשיר, מצא את התרנגולת, גנבה ויצא.

מעשה בגוי פולני שעבד כבנאי, שהיה רגיל לרכש חלב אצל אשה יהודיה. פעם ארע שנגזלו ממנו מאה רבלים, והוא חשד ביהודיה מוכרת החלב, הוא אף חפש בביתה, אף לא מצא את הגנבה.

הלך הערל לבית הרה"ק **רבי שמחה בונם מארטוואצק** זיע"א, ונקש על חלון ביתו. נגש רבי שמחה בונם אל החלון ושאלו, "מה תבקש", שח הגוי שגנבו לו מאה רבל, וחושד הוא ביהודיה.

פסע הרבי בחדרו אנה ואנה, אחר שב אל הגוי ואמר, "משלנו לא גנבו, רק משלכם", וכן היה, לבסוף נמצאה הגנבה אצל אחי אשתו. (בישישים חכמה)

היה זה בסיום ההספד על הסטיפלר יצ"ל שנגרף בגני ברק, מארגני הכנס סכמו עם אחד המשתתפים, שייסע את **רבי שלום שבדון** יצ"ל ללא תשלום לביתו אשר בירושלים.

רבי שלום הישיש נכנס לרכב, הנסיעה החלה בשתיקה, לפתע פנה ואמר לנהג, "כשיהודי מסכים להסיעני מדרשתי לביתי בשערי חסד, אני חושש מגזל, כיון שלפעמים הסכמתו נובעת מרצונו לשמע ממני ווארט פלשהו, או ספור במהלך הנסיעה".

הנהג הגיב על הדברים בהתלהבות, "כן פו, נכון, ודאי, אני רוצה בהחלט לשמע", רבי שלום המותש אחרי הדרשה, מתוך חשש גזל, התאמץ ואמר ווארט מעגנו. "האם זה

שחק החכם ואמר, "אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, היא הזדמנה לידי בחצי מחיר, ולא רכשתי אותה אלא מתוך שדנתי אותך לכף זכות, שאתה זה ששלחתיה אלי, כדי לבקש בכך מחילה.

מאחר ולא אתה שלחת את הערל, הריני מוחל לך בלב שלם, אלא שעדין עליך לבקש מחילה מהבורא, על שעברת על 'לא תחמד', ועל 'לא תשיג גבול רעך', ועל 'עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה ממנו, נקרא רשע' (מדישין נט.), וכן על שזלזלת בכבוד לומדי תורה". הכיר העשיר בעולתו, וקבל על עצמו שלא ישוב לעשות כן לעולם. (נחלת אבות)

ולא תעלה במעלת על מזבחי (כ נג)

מדי שנה בהגיע הימים הנוראים, מקבל הנה הרה"ק **התפארת שלמה** זיע"א סגוף חדש על גופו למשך השנה החדשה. שנה אחת קבל על עצמו סגוף שלא יבקש כף לאכל, ושנה אחרת קבל על עצמו שלא ירים את רגליו מן הארץ בעת הליכתו, וכשהיה מהלך, היה גורר את רגליו הקדושות על הארץ. (אוצר ישראל)

ברחוב פגש באתו חכם ששאלו, "האם תרנגלת זו למכירה היא", אמר "כן, למכירה", שאל בכמה, נקב סכום חצי דמיה, ובלבד שיפטר מן הגנבה. שמח החכם על המציאה שהזדמנה לידו, שלם את הכסף, ורכש את התרנגלת.

בדרכו התבונן בה, וראה שהיא התרנגלת שהיתה בידו ונחמסה. תמה כיצד חזרה לידו במהירות שכזו, אחר דן את העשיר לכף זכות ואמר לנפשו, בודאי התחרט על המעשה שעשה, ושב בתשובה שלמה בכך שנתנה לגוי ממכריו, והתנה עמו שימכרנה רק לו, ובחצי דמיה, לכפר על חטאתו.

החכם שחטה וענג בה את השבת, ביום ראשון בא לפניו אותו עשיר, בקש את סליחתו על מעשה החמס. הוא ספר שכבר בא על עונשו בכך שהתרנגלת נגזלה ממנו והוא הצטער על כך.

בנוסף, הוא נאלץ בסופו של דבר לרכש תרנגול רזה בכפל דמים, כי עבדיו של שר העיר קנו את כל התרנגולים המשבחים בשוק. הנה כי כן, קונן, "גם לי גם לך לא היתה".

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

בהנסי לביתו, התנפל עלי בן הבליעל, גזל ממני את כספי, קשר את החמור, והביאני אל פלבו. בראותי כי נשקפת לי סכנת חיים, יראה ורעד יבא בי, אימת מות נפלה עלי, ואין מפלט.

המשך משבוע שעבר
לתמי הלכתי אתו, לא חשדתי שהוא לסטים מזין והורג נפשות, ואיש לא נמלט מידיו. בבעלותו כלב שחור גדול ממדים, אשר טרם יגיע אליו אדם, יטרפהו וירמסוהו, ויחטכהו איברים איברים.

מלוה מלכה

ובקשֶׁת זְכוּתוֹנוּ, בָּאנוּ לְהַצִּילָךְ, אֵל תִּירָא, אֵל תַּחַת, וְאֵל יָרַע לְבָבְךָ”.

מיד נִפְתַּחַה הַדְּלֵת, הַלֶּסְטִים נִכְנס, תַּפֵּס בִּי, וְהִבִּיאֵנִי לִפְנֵי כָּלבוּ לְטָרְפֵנִי כְּהַרְגֵלוּ. וְהִנֵּה מָה רְבוּ מַעֲשֵׂיךָ הֵ”, בְּמִקוֹם שֶׁהִכְלֵב יתְנַפֵּל עָלַי, וְנִהַפֵּךְ הוּא, פָּעַר מִלְתַּעוּתַי עַל בְּעֵלָיו וְטָרַף אוֹתוֹ, וְהִלָּה נַעֲשֶׂה גַל עֲצָמוֹת.

תהלה לֵקַל יִתְבָּרַךְ, בְּרוּךְ הוּא כִּי הִפְלִיא חֲסֵדוֹ לִי בְּעַת מְצוֹר, וְהִצִּיל נַפְשִׁי מִרְדַּת שַׁחַת. הִתְרַתִּי אֶת הַחֲמוֹר מִקְשָׁרָיו, וּבִקְשָׁתִי לְשׁוֹב לְבֵיתִי.

או אִזּוּ הוֹפִיעַ הַכֶּלֶב, מִשְׁכְּנֵי בְּגָדֵי, הִבִּיאֵנִי לְמִקוֹם סֵתֵר, וְהִחֵל לְחַפּוֹר בְּרִגְלָיו עַד שֶׁנִּגְלָה לְעֵינַי כִּד גְּדוֹל מְלֵא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת. עוֹד הִרְאֵנִי מִקוֹם נוֹסֵף, חֲפֹר גַּם בּוֹ, וְלִעֵינַי נִתְגַּלָּה כִּד גְּדוֹשׁ זֶהָב טְהוֹר.

הנחת אֶת הַכַּדִּים עַל הַחֲמוֹר, וְכִסִּיתִי אוֹתָם בְּחֻטִּים, כְּדִי שֶׁלֹּא יִרְאוּם עוֹבְרִים וְשָׁבִים. נִהַגְתִּי אֶת הַחֲמוֹר, וְהִכְלֵב לִוְנֵי עַד בּוֹאֵי לְכֹאֵן כְּאֲשֶׁר רָאִיתָם בְּמוֹ עֵינַיְכֶם, לְשֹׁמֵר עָלַי וְעַל הָאוֹצֵר הַיָּקָר מִשׁוֹדְדִים וּמִגְנָבִים”.

מאז צוּה עָלֵינוּ אֲבִינוּ, “מֵאַחַר שֶׁזְּכִיתִי בְּכָל זֶה בְּזִכּוֹת אֲרַבַּע סְעוּדוֹת שַׁבָּת, אִם כֵּן, בְּנֵי, עֲלִיכֶם לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִקְפִּי וְכִלְתַּחֲכֶם, עֲרֹכוּ אֲרַבַּע סְעוּדוֹת בְּכָל הַתַּעֲנוּג וְהַכְּבוֹד, וּבְמִיחָד הַקַּפִּידוֹ עַל ‘מִלְוָה מִלְּכָה’, שֶׁבְּזִכּוֹתָהּ נִצַּלְתִּי”.

קימת כָּל דְּבָרָיו, מֵאִזּוּ וְעַד עֵתָה זֹו דִּרְכֵּי, לְהוֹצִיא מִמּוֹן רַב לְכְבוֹד שַׁבָּת”.

כְּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ הַחֻקִּים זֹאת, שֶׁקָּטְנוּ וְנָח לְבָבָם, וַיִּבְרָכוּהוּ. כִּצְאֵת הַשַּׁבָּת הֶעֱנִיק לָהֶם נִדְבָה בְּעֵין יָפָה, וְלוֹוָה אוֹתָם לְדָרְכָם בְּכְבוֹד גְּדוֹל.

(ויאמר עמוס - פרשת ויצא)

התחננתי אֵלָיו בְּבִקְשָׁתִי לְנַעַל אוֹתִי בַּחֲדָר עַד מוֹצְאֵי שַׁבָּת, וְאַחַר כֵּךְ יַעֲשֶׂה בִּי כְּרָצוֹנוֹ. לְבִסוּף נִעְתַּר הַשׁוֹדֵד לְתַחֲנוּנַי, וַיַּעֲשֶׂה כְּבִקְשָׁתִי. בְּצַקְלוֹנֵי הַרִיק לֹא הָיוּ כִּי אִם כִּד מִים, וְצוּנִימִים מִיבְשָׁיִם.

כאשר וְנִכְנסָה הַשַּׁבָּת, לְגַמְתִּי קָרְטוֹב מִים לְשֵׁם סְעוּדָה רֵאשׁוּנָה וְאַמְרַתִּי, “רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִין לִי יִזוּ לְקַדוּשׁ, אֲבָל יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְהִיוּ מַעַט הַמִּים הָאֵלוּ חֲשׁוּבִים כִּיִּזוּ, וְכֵאלוֹ קִדְשָׁתִי עַל הַיָּזוּ”.

אחר אֲכַלְתִּי מַעַט פֶּת וְאַמְרַתִּי, “רְבוּנוּ הַעוֹלָמִים, גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁהִסְעוּדָה הַזֹּאת הִיא כְּנִגְדַּת יְצִחֶק אֲבִינוּ ע”ה, יְהִי רְצוֹן שֶׁבְּזִכּוֹת יְצִחֶק אֲבִינוּ ע”ה תִּצְלִינֵי מִיַּד הַרְשָׁע הַזֶּה”.

וכן בְּשַׁחֲרִית עֲשִׂיתִי כֵךְ וְאַמְרַתִּי, “בְּזִכּוֹת אֲבָרְהָם אֲבִינוּ, הִצִּילֵנִי מִיַּד הַרְשָׁע הַזֶּה”, בְּמִנְחָה אֲמַרְתִּי, “בְּזִכּוֹת יַעֲקֹב אֲבִינוּ ע”ה”, בְּשַׁעַת סְעוּדָה רְבִיעִית אֲמַרְתִּי, “זֹאת כְּנִגְדַּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע”ה, יְהִי רְצוֹן שֶׁבְּזִכּוֹתָו, וּבְזִכּוֹת אֵלֶיהוּ הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב, תִּצְלִינֵי מִיַּד הַבְּלִיעַל הַזֶּה”.

מרב אִימָה וּפְחַד, נִפְלָה עָלַי תְּרַדְמָה, וְאַרְאָה בַּחֲלוּמֵי חֲמִשָּׁה זְקֵנִים מִתּוֹכָחִים זֶה עִם זֶה, הָאֶחָד אוֹמֵר “אֲנִי אֲצִיל אוֹתוֹ”, וְהַשֵּׁנִי אוֹמֵר “אֲנִי הוּא שֶׁאֲצִילָהוּ”, וְאֵלוּ הַשְּׁלִישִׁי טוֹעֵן כְּנִגְדָם, “אַתֶּם לֹא הִצַּלְתֶּם אוֹתוֹ בְּזַמַּן שֶׁלְכֶם, עַכְשָׁו הַזַּמַּן שְׁלִי, אֲנִי הוּא שֶׁאֲצִילָנוּ”.

ענו כָּלָם וְאָמְרוּ, מֵאַחַר שֶׁהוּא קָם כָּל אֲרַבַּע הַסְּעוּדוֹת וּבִקֵּשׁ אֶת זְכוּתוֹנוּ, צְרִיכִים כָּלָנוּ לְעַמֵּד לִימִינוּ וּלְהִצִּילוֹ מִרְעַתוֹ. עָמְדוּ וְאָמְרוּ לִי, “אֲנוּ אֲבוֹת הַעוֹלָם, אֲבָרְהָם, יְצִחֶק וְיַעֲקֹב, דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְאֵלֶיהוּ הַנְּבִיא, בְּאֲשֶׁר הִזְכַּרְתָּנוּ

יומא דהילולא

שלמה שאביו בא אליו בחלום, ואמר לו לעשות זאת.

בשנת תרפ"ו, זכה להגיע לחופי ארץ הקדש כשהוא מתלזה לסבו הקדוש, אשר חנכו והועידו לגדולות. בארץ הקדש למד בישיבת שפת אמת בחברותא עם הרה"ק רבי יוחנן טברסקי שנודע לימים כרבי מרחמסטריווקא, יחד עמו היה עורך תקון חצות, והרבי האמרי אמת היה מפליא את עבודתם הקדושה.

בשנים ההם, היה הוגה בתורה הקדושה ימים ולילות, מעולם לא ראוהו פושט בגדי העליונים להכנס למטה לשנת קבע, כשהיה מתעייף בלמודו, היה נשכב לשעה מועטת להחליף מעט כח, וקם מידי. בעת למודו בישיבה, הסמוך לרבנות על ידי רבי שמשון אהרן פולנסקי מטעפליק ורבי יוסף חיים זוננפלד. (צדיק יסוד עולם)

לאחר הסתלקות אביו בכ' חשוון תשי"י, החל לנהל את עדת חסידיו בירושלים, השפיע תורה וחסידות גם בישיבה שייסד ברוח חסידות זוויהל, בה מסר שעורים קבועים. רבים השכימו לפתחו לקבל עצה והדרכה בעבודת ה', ולהתברר מפי קדשו.

לא היו אצלו שעות קבלה, דלתו הייתה פתוחה בכל שעות היממה לכל יהודי מר נפש. כל השנים היה נחבא אל הכלים, ברח מן הכבוד, והיה ספון בארבע אמות של הלכה תורה וחסידות.

אורו של רבנו הפציע לראשונה ביום י"א מרחשון תרס"ו, בבית אביו הרה"ק רבי גדליה משה שכהן אז כאב"ד זוועהיל, בנו של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל. נקרא על שם סב אביו וסב אמו, הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל.

מילדותו נודע בגדלותו ובהתמדתו בתורה וביראת שמים, והסתופף בצל זקנו רבי שלמה. בהגיעו לפרקו, היה לחתן דודו הרה"ק רבי שמואל מרדכי מנשכיז. לאחר נשואיו המשיך לשבת על התורה והעבודה כשהוא ממעט בדבור וממעט באכילה ושתייה, בשנים ההם היה קרוב ביותר לסבו הגדול, אשר הדריכו והעלהו במעלות התורה והקדשה.

בשנות בחרותו למד בישיבת פולטובה שהתקיימה בזוועהיל, בה היה לו חבר בחור למדו, בקי בש"ס. משעלו הקומוניסטים לשלטון, שטפו גלי הכפירה את הכל, ורבים מנערי ישראל נסחפו במערבלת הזדון ופרקו ויצאו לתרבות רעה.

גם אותו בחור נתפס לקומוניזם, וזרק את הכל מאחוריו. רבנו פגש באותו חבר, והוא החל מלעגי בו על ציצייתיו ועל ערכי הדת, אז גמלה ההחלטה בלבו שאין לו מקום עוד ברוסיה, ועליו לעלות לארץ הקדש.

נכנס לזקנו ושח לפניו החלטתו, והוא ענהו, "כיצד אוכל לעזב את המקום ושרפה כאן מלחכת, כיצד אוכל לנטש את הצאן ולברח מהאש". כעבור זמן בשרו זקנו שהחליט לעלות ארצה יחד עמו, לימים ספר רבי

זקנו הקדוש. את חדושי תורתו השאיר לברכה
בספרו יקרא דמלכא. (סמן טשון מחבר'ך, קול
אמונים, תשעים שרים)

צאצאיו. בנו ממלא מקומו הרה"ק רבי אברהם,
רבי יוסף, רבי יעקב ליב, רבי דוד,
רבי שמואל, רבי שלמה מזויעהל - ארצות
הברית חתן השפע חיים, רבי ישראל.

חתניו. הרבי משומרי אמונים, רבי יצחק שלמה
ספרין מקאמרא - גבעת שאול, רבי
נתן דוד רוזנבוים מזוטשקע, רבי יצחק לייפר
מנדבורנא טעמענטשוור. (ימי זכרון)

מאמרותיו

יש המתפלל בהתלהבות ומתנענע בתפלותו,
אך כשאחרים רואים, הוא נעצר מחמת
בושה. על זה נאמר 'יִרְאָה הָעַם וַיִּנְעוּעוּ וַיַּעֲמֵדוּ
מִרְחוֹק', הינו, מפנין שהעם רואה אותו
מתנענע, לכן נעמד ונעצר מהתלהבותו, הרי
זה סימן שהוא עדין 'מרחוק'. (מרדכי בשער
המלך)

המלוי של האות יו"ד, הוא גם בגימטריא י',
לרמז שהשלמות של יהודי הוא
בהתחברות איש אל רעהו. חסיד הוא תבת
"חסד" בתוספת י', המורה על חכמה. דאם
אין בו חכמה, אינו חסיד. (מרדכי בשער המלך)

נשים שמזכירין ביום כפור את העיר חברון
לעורר זכות ישגי חברון (יומא כח:), כך
מזכירין את מירון לעורר זכות רשב"י, ולכן
אומרים 'וכל באי עולם עוברין לפניך כבני
מרון'.

ספר אחד מגדולי תלמידי החכמים בירושלים,
שנקלע פעם לחדרו, והוא רואה את
הרבי שקוע כלו בספר תהלים, קורא בקול
ובדמעות שליש. הלה נבהל נכח המוחזק
המרגש, כאשר סים הרבי תפלתו הנרגשת,
ראה סימני שאלה על פני האורח, והתנצל
בפניו כי זה עתה יצא מביתו איש שסח
על מצוקתו, "הדברים נגעו ללבי, ואמרת,
מה אני יכול יותר מלהתפלל". (תשעים שרים)

הרבה בתפלות ותחנונים בקברי הצדיקים
עבור כלל ישראל, ועבור ישועת אלו
שבקשו ברכתו, ורבים היו, באשר ידעו הכל
כי ברכתו עושות פרות, ותפלותיו לא שבות
ריקם. ספורי נפלאות רבים ספרו אודותיו
ברחבי ירושלים, ואף מחוצה לה.

במיוחד הרבה להשתטח בציון הרשב"י במירון.
בל"ג בעומר תשכ"ז, ימים מספר לפני
פרץ מלחמת ששת הימים, בטלה כמעט
העליה למירון בגלל סכנת הנפשות והחשש
מה ילד יום, אולם רבנו לא ותר על זכות
זו, הוא עלה לשם וערך תפלות מיוחדות
והקפות סביב הציונים לישועת עם ישראל.

בימיו התפתחה חסידות זוועל, הוא הקים
ושקלל את מוסדות החנוך, תלמוד
תורה, ישיבה, כולל אברכים. בעשר השנים
האחרונות לחייו, סבל מאד בלבבו הטורח
ועבר כמה בתוחים, אך למרות חלשתו המשיך
בעבודת הקדש ובמעשי חסד נפלאים במסירות
נפש.

בשנה האחרונה רמז הרבה למקרביו ששנתו
האחרונה היא, וביום כ"ח לחדש שבט
תשל"ט השיב את נשמתו הקדושה לבוראו,
אחר שנהל עדתו במשך עשרים ותשע שנים,
מנוחתו כבוד בהר הזיתים בירושלים בחלקת

פרשת יתרו

ההמתנה לדבר מצוה

פעם אחת הלך הרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א לקדש הלבנה וגם החסידים הלכו עמו, והיה בימי החורף, והלבנה עמדה מכוסה בעננים והמתין זמן רב, והבין שקשה על החסידים להמתין לה זמן רב מפני שהקור היה גדול, ואמר להם: **'מצווה גוררת מצוה'** (אבות פ"ד מ"ב), **הפירוש הוא, 'מצוה גוררת', א מצוה וואהס שלעפט זיך [-מצוה שהיא נגררת], 'מצוה' - איז אויך א מצוה [-הוא גם מצוה], דהיינו, ההמתנה וההכנה למצוה, מה שנמשך זמן, הוא גם כן מצוה, והבן (שיח שרפי קודש' מצוה אות יב).**

סיפר הרה"ח ר' אברהם יודא וועבער, שפעם אחת נסעו אביו הרה"ח ר' ישראל הי"ד וידידו הנגיד ר' יונה בערלא הי"ד להסתופף בצל הקודש של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א. ובהגיעם לבעלזא נודע להם שצריך להמתין זמן רב עד שיוכלו להיכנס אל הקודש פנימה. החליט הרה"ח ר' ישראל כי ביני לביני ילך לשלוח טלגרמה לבשר לבני ביתו כי הגיעו לעיר בעלזא בשלום. אך עמיתו ר' יונה לא אז ממקומו, והמתין עד שיהיה שעת הכושר להיכנס, ואכן כעבור כמה דקות נפתחו השערים וזכה להיכנס אל הקודש וזכה לקבל ברכה מהרה"ק מבעלזא שיצליח מאוד.

ובינתיים הופיע ר' ישראל בחזרה אך שוב לא היה יכול להכנס. ונתוודע לו שכבר עבר זמנו ולא היה יכול לקבל ברכתו. ובשובם לביתם נתקיימה ברכת צדיק אצל ר' יונה וההצלחה האירה לו פנים למעלה מדרך הטבע ונתעשר. וכל ימיו נצטער ר' ישראל שלא זכה אז לקבל ברכת צדיק (נכדו הרה"ח ר' משה דב אייזדורפר, 'מעשה צדיקים' ח"א עמוד קסד).

אמר הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א, ביומא דהילולא דאביו הרה"ק בעל קדושת יו"ט זיע"א, במוצאי ש"ק משפטים בשנת תש"כ, לאחר שהקהל המתין שעות ארוכות להופעתו בסעודת ההילולא: כתיב בפרשת יתרו (שמות יח ג) **'וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּשָׁב מֹשֶׁה לְשַׁפֵּט אֶת הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֹּקֶר עַד הָעֶרֶב'**. ונראה לפרש דהאמת הוא שמשה רבינו ע"ה לא היה יושב ודן כל היום כולו, וכמו שמקשה הגמרא בפשיטות 'וכי תעלה על דעתך וכו'" ורק שעה אחת ביום היה דן, אבל שעה זו לא הייתה קבועה בזמן ידוע על היום, רק פעם בכה ופעם בכה. דהנה משה רבינו ע"ה היה צדיק יסוד עולם, וכל התנהגות העולמות העליונים ותחתונים היו על ידו, והיה טרוד ועסוק כל היום בענינים גבוהים העומדים ברומו של עולם, וגם הקב"ה דיבר עמו תמיד ולא היה יכול לקבוע זמן מיוחד ביום אימתי יבא לדון

את ישראל, רק כשהיה לו שעת הכושר אז בא אליהם, וממילא כדי שלא יאחרו אותו הזמן שיבוא משה רבינו ע"ה הוצרכו ישראל להמתין עליו כל היום כולו, דבכל שעה היו צריכין לחוש אולי עכשיו יבוא, כיון שלא היה לו זמן קבוע על ביאתו, נמצא שישראל עמדו שם כל היום, אע"פ שמשה רבינו ע"ה לא היה דן רק שעה אחת, ואצל בני ישראל אף שמשה לא היה שם רק שעה אחת אבל כיון שהם ישבו והמתינו על משה לאחר שעה זו נקרא 'כל היום' דרישת אלקים ונחשב כאילו דרשו את אלקים כל היום כולו (תורות ועובדות מבית רבותינו).

מלאכים שלמים

מעשה בהרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זיע"א שהגיע לק"ק לבוב, ונכנס לביקור נימוסין אצל המרא דאתרא, הגאון המפורסם בעל 'ישועות יעקב' זצ"ל. ובאותה שעה באה אשה אחת ובכתה בכיה גדולה לפני הרה"ק רבי מאיר זיע"א שיתפלל בעד בעלה, שהוא גוסס ל"ע. והשיב לה הרה"ק: לכי לביתך, כי בעלך כבר הבריא ומתהלך בחצר לרוח היום.

ויהי כמצחק בעיני בנו של בעל 'ישועות יעקב' זצ"ל, שהיה מתנגד גדול, ושחק בליבו לאמור: היא אומרת שהניחתו גוסס, והרה"ק אומר שהוא בריא ומתהלך בחצר. הרה"ק רבי מאיר הרגיש בזה ואמר בלשון קדשו: 'מ'לאכט שוין אין לעמברג אויך פין מאיר', זאל מען געהן זעהן צו ס'איז נישט אמת [-כבר צוחקים בלמברג, הוא לבוב, ממאיר, אדרבה, שילכו לראות שם האם אין זה אמת].

כשמוע בן הרב דברים אלה גמר בדעתו לנסוע לבית האשה לראות בעצמו מה נשמע שם, וביקש מאביו שימתין לו בביקורו החוזר אצל הרה"ק רבי מאיר, עד לשובו מבית האשה, כי גם הוא רוצה ללכת אתו לבקר אצל רבי מאיר. כשהגיע בן הרב לבית האשה ראה והנה בעלה קם והתהלך בחצר על משענתו ונקה מהמכה. ונשתומם מאד על המראה שראה במו עיניו את גדולת הצדיק הקדוש. ובא לאביו וסיפר לו מה שראו עיניו.

אחר כך הלכו בעל ה'ישועות יעקב' עם בנו להרה"ק רבי מאיר, ויהי אך נכנסו אל הקודש פנימה צעק תיכף הרה"ק: נו, האט מאיר אמת געזאגט? [-נו, האם מאיר דיבר אמת?]- והשיב בן הרב: כן! בעיני ראיתי זאת! אך שאלה קטנה אני רוצה לשאול את כבוד קדושתו: מהיכן אכן ידע את זאת? כמובן, שאדם הרגיל בין חסידים לא היה מרהיב עוז לשאול את רבו כזאת, אך לפי שהיה מתנגד הרשה לעצמו לשאול כן.

ענה לו הרה"ק: כתוב 'ישלח יעקב מלאכים' ואמרו חז"ל 'מלאכים ממש'. והתלהב הרה"ק מאד ואמר: דוא יעקב, וויא האסט דו געמייגט שיקען מלאכים, עס שטייט דאך [-יעקב אבינו, כיצד הותר לו להשתמש ולשלוח מלאכים, הלוא איתא] [סנהדרין כב]. אין משתמשים בשרביטו של מלך. ועוד שנינו (אבות פ"א מ"ג) 'ודאשתמש בתגא חלף'. אלא שהתירוץ הוא, שמכל מצוה ומצוה שהאדם עושה נברא מלאך אחד, ומכל עבירה נברא משחית אחד ח"ו, אלא שממצוה הנעשית בלא כוונה וכדומה נברא מלאך בעל מום ח"ו, ומלאך כזה אינו אוהב את

אותו אותן המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו.

ובספה"ק 'אמרי פנחס' (שער עבודת ה' אות 10): המנהג כשמסירין התוגר ממלכותו, ומשלחים אותו למקום הידוע, נותנים ומעמידים לפניו כל המשמשים והעבדים שהיו לו בעת מלכותו, רק שהם כולם אלמים. וכשהאדם אינו עושה ח"ו המצוות כתיקונן, ומכל מצוה נברא מלאך, והם מלאכים אלמים לפעמים, והוא חרפה ובזיון גדול שיושב בגן עדן ולפניו משמשין אלמים או לפעמים מלאך אחד בלא יד או בלא רגל וכדומה. ואין תקנה לזה רק כשמוסר נפשו להשי"ת באמת, אז על ידי זה הוא עליית השכינה, ואז נתקנים גם כן כל המלאכים הנ"ל.

על הפסוק (שמות יח כא) 'וְאַתָּה תִּחְזָה מִכָּל הָעָם אֲנָשֵׁי חֵיל יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֲמָת שַׂרְיָא בְּצַע וְשִׁמְתָּ עֲלֵהֶם שַׂרְיָא אֶלְפִים שַׂרְיָא מֵאוֹת שַׂרְיָא חֲמִשִּׁים וְשַׂרְיָא עֶשְׂרֵת', פירש הרה"ק האביר יעקב זיע"א שהכוונה היא לצדיקים העושים מצוותיהם בשלימות, וממעשיהם הטובים נבראים מלאכים בשלימות.

ואלו דבריו בספרו 'פתוחי חותם': אפשר לרמוז לפי מה שאמרו רז"ל (אבות פ"ד מ"א), דעל ידי מעשים הטובים שהאדם עושה נבראים מלאכים טובים. הני מילי, אם עושה לשם שמים, בדחילו ורחימו. אבל העושה שלא לשמה, אין נבראים מלאכים טובים.

עושהו, לפי שיש לו בושה תמידית על ידו, שעשאו בעל מום. אך העושה מצוה בשלימות נברא גם המלאך בתכלית השלימות, ומלאך כזה אוהב מאד את מי שבראו ומוכן לשרתו בכל עת.

והנה מי לנו גדול מיעקב אבינו ע"ה. ובודאי כל המלאכים שנבראו ממעשיו היו מלאכים תמימים ושלמים. ואולי זה הטעם שנקרא יעקב 'איש תם' (בראשית כה כז), כי היה מדקדק במצוותיו שהמלאכים הנבראים ממצוותיו יהיו תמימים. וכשראו מלאכי יעקב שעשיו הולך לקראתו עם השר המלאך שלו, באו אל יעקב ללוותו ולשמרו, והרי ברשותו האפשרות לשלוח את המלאכים הללו ולצוות עליהם שיעשו רצונו, כי הם כמו בניו. וסיים הרה"ק רבי מאיר: כמו כן, כשאנו עושים מצוה אנחנו עושים אותה בשלימות ובתמימות כמידת יכולתנו, ונבראים מלאכים שלמים ותמימים, והמה עומדים סביב לכסאי והם הודיעו לי על כך (פרדס מנחם פרשת וישלח)

כתב רבינו ה'מהרש"א זיע"א בחידושי אגדות (מכות י:): בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. עיין בזה במפרשים ואענה גם אני חלקי, דלא קאמור 'שמולין אותו הקב"ה' אלא 'מוליכין אותו', והוא על פי מה שכתבנו בכמה מקומות, שכל מחשבה ודיבור ומעשה האדם הנה הוא בורא לו מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע, ועל כן אמר 'בדרך שאדם רוצה לילך' שהרשות בידי האדם ממנו יתברך ב"ה שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים אבל כפי רצונו ודעתו של אדם מוליכין

ואדרבא הוא מקלקל ולא מתקן. וזהו שכתוב 'ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל' הם שעושים המצוות לשם שמים ונבראים מהם חילות של מלאכים. וקתני ומפרש מי הם הנבראים על ידי מעשיהם הטובים: חילות של מלאכים הם 'יראי אלהים', והנה 'יראי אלהים אנשי אמת' ראשי תיבות גימטריא 'אהבה', לרמז דעושים מיראה ומאהבה.

העלאת הניצוצות

בעת שישב הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א בעיר טשערנאוויץ, והקיסר רוסיא ביקש מהקיסר של אוסטריה, שיחזירהו להרה"ק מרוזין לרוסיא, שלחו אנשים מכובדים לעיר וינה, והפעילו שם כי יוכל לישב בטשערנאוויץ בלי מפריע. בבוא הבשורה הטובה הזאת לטשערנאוויץ שאלו אותו האנשים משם: הלא כעת ראינו אשר כל מה שירצה הרה"ק יעשה לו, ולא הועיל כל השתדלות המלך רוסיא הגדול נגד רצונכם, וידענו גם ידענו אשר אתם פה גר בארץ נכריה, הלא לו הואלתם שם בשבתכם ברוסיא לשבת שם, יודעים אנו שהשי"ת היה ממלא רצונכם וכל כלי יוצר עליך לא יצלח וגו'.

השיב הוא ז"ל: יוסף הצדיק בשבתו במצרים שלח לאביו יעקב לארץ כנען 'שמני אלהים לאדון לכל מצרים' (בראשית מה ט), מה בישר לאביו שהיה שר על 'ציגאנערס' [-צוענים]. אמנם כן הוא הפירוש: האבות הקדושים ישבו כולם בארץ כנען והודיעו בשם שיש אלהי השמים והארץ, אמנם בארץ מצרים לא נודע דבר. וזהו שבשר לו 'ואמרתם אליו כה אמר', סתם, לא נאמר מי, וקאי על הקב"ה,

השי"ת אמר ליעקב: בנך יוסף 'שמני' אלהים לאדון לכל מצרים, פירוש, יוסף הודיע להם שיש אלוה בעולם והוא אדון לכל מצרים. וסיים הרה"ק מרוזין בלשונו הקדוש: בארץ רוסיא ישבו אבותי הקדושים והודיעו בשם ופרסמו אלהותו ית"ש, ולכן באתי אנכי הנה, כי פה לא נודע עוד מאומה (הרה"ק רבי לוי יצחק מאוזעריןא זיע"א, בן בתו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, 'בך יברך ישראל' פרשת לך).

שאל הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א את אחיו הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב זיע"א, שבילדותו היה עוסק באיזה משא ומתן והלך בכפר ועסק עם הגויים במשא ומתן, ואחר כך הלך להתפלל מנחה, ונדלק בו רמ"ח אבריו בהארה גדולה עצומה. ותמה מהיכן השיג זה, וירא לנפשו דילמא זה טעות מקליפות נגה עבודתו בטעות. ושאל את אחיו רבו: מה זה. והשיב: מה זה אתה מתמה אחי, כשאתה הולך בשדה ובכפר בין הגויים במחשבות קדושות כל הניצוצין שיש בדומם צומח חי מדבר הכל נדבקין בך ונתבררין אצלך לטוב והם נדבקין בך וממשיכין לך אור וטעם חדש שלא טעמת מימין (היכל הברכה' פרשת תבוא).

על הפסוק (שמות יט ה) 'ועתה אם שומע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ', פירש רבינו האור החיים הקדוש זיע"א שיש כאן רמז על עבודתם של בני ישראל להעלאת הניצוצות, ועל כן עליהם להיות בארבע

האשה. על פי מראהו החיצוני הרי אינו בן תורה. שערו מגודל, לבושו צעקני, וחזותו אומרת יהירות. עם כל זה, מבעד למסוה הביטחון העצמי, בלט הנער בחוסר מנוחתו ובסערה המתחוללת לבטח בנפשו פנימה.

האם והבן החליפו מעת לעת משפטים חרישיים, כאשר הבן נראה כאילו מבקש מאמו להניחו לנפשו ואילו האם מתחננת כי ייכנס עמה לחדרו של הצדיק הקדוש. בעודם משוחחים הודיע השמש כי הגיעה שעתם להיכנס לחדרו של הרב. הנער, רועד כולו ומפוחד, נכנס בהיסוס כבד פנימה. מול מראה דמותו של הצדיק כשלו רגליו ואף ידיה המרגיעות של אמו לא שיככו את פחדו. רק לאחר שהצדיק הביט בו במבט רחימאי וביקשו לשבת, נרגע קמעה והקשיב ביחד עם אמו לדברי השמש שקרא בקול את בקשתם: אמו של הנער מבקשת כי הצדיק ישלים את חסרונו על ידי דברי חיזוק במצוות כיבוד אב ואם לבל יוסיף להכשל בה.

הצדיק שמע את הבקשה ועיניו נעצבו. דוק של דמעה נראה על פניו. בקול חרישי, כביכול משיח הוא לעצמו, אמר: לו היתה לי אמא הרי הייתי נושאה על שכמי ורוקד עמה משמחה... הנער שמע זאת ובשרו נעשה חידודין חידודין. לאחר רגע קט הליט ראשו בין כפות ידיו ופרץ בבכי מר, תוך שהוא פונה לאמו בבקשת סליחה על הפגיעות שפגע בה.

לאחר שנרגע קמעה קראו הצדיק לשבת על ידו וסיפר לו את הסיפור הבא: בצעירותם, הוא שימש יחד עם אחיו הקדוש רבי דוד

רוחות העולם וללקט ולהעלות משם את הניצוצות.

ואלו דבריו: עוד ירמוז סתר עליון, לפי מה שקדם לנו כי **ענפי הקדושה נתפזרו בעולם ואין מציאות להם להתברר זולת באמצעות ישראל, וביותר באמצעות עסק התורה שהיא כאבן השואבת ניצוציה במקום שהם, ואותם נצוצי הקדושה גם להם יקרא סגולה, והוא אומרו 'והייתם' קרינן ביה 'והייתם', פירוש, בה"א מלאפוס, כי הם יהיו היות סגולה מכל העמים אשר נפוצו שם באמצעות התורה כמאמרם ז"ל וכמו שכתבנו כמה פעמים הדברים במעשה מצרים. ואומרו **'כי לי כל הארץ' כאן רמז שיש לו סגולה מפוזרת בכל הארץ, וזה טעם פיזור ישראל בארבע רוחות העולם לחזר אחר הסגולה שהיא אבידתם.** והנה זולת עונם של ישראל היו יכולים השגת הדבר בלא פיזור בעולם אלא בכח עוצם תורתם היו מולכים בכל העולם ושואבים כל בחינות הקדושות מכל מקום שהם, ובאמצעות החטא תש כוחם וצריכין לרדת שמה לברר הטוב ההוא.**

ניבד הורים

בחדר ההמתנה של הרה"ק הבבא סאלי זיע"א ישבו רבים שהמתינו להיכנס אל הקודש פנימה לבקש, להתעודד, ולמצוא פורקן ונחמה לכאביהם. איש איש ויגונו. איש איש ומועקתו. בין היושבים קשה היה שלא להבחין באם שישבה לצד בנה וניכר במבט עיניהם כי חרדה נסוכה עליהם. למרות החזיון הנפוץ בלטו שני הממתינים הללו, בעיקר בנה של

עד הגיעו אל אביו. כאשר הגיע לידו הוציא סכין מחלוקו ובעיניים דומעות תוך שהוא ממרר בבכי, אמר לו: 'הא לך אבא הסכין, מוכן אני לילך לשחיטה אם זהו רצונך'. אביו חיבקו בזרועותיו ונישקו, כאשר כל הנאספים מזדעזעים ממה שראו עיניהם.

הנער שמע את סיפורו של הצדיק וסערת רוחו כבשה את לב אמו ומשרתו של הצדיק. דברי הצדיק חדרו אל ליבו והוא החל ממרר בבכי. הצדיק החל מרעיף עליו דברי נחמה ועידוד. אם תבטיח לשנות את דרכיך אברכך בכל מילי דמיטב, אמר הצדיק לנער, והוסיף: עליך להיות מאושר כל עוד יכול אתה לקיים מצות כיבוד אב ואם בשלימות. מאז נתהפך לגמרי אותו נער אשר כל רואיו שיבחוהו וציינו כי אשרי יולדתו (בבא סאלי' עמוד 309).

על הפסוק (שמות כ יב): **כִּבֹּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּן יְמֵיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ**, היה הרה"ק הלב שמחה זיע"א מקשה: הרי יש לעשות ולקיים שלא על מנת לקבל פרס ואיך אמר כאן הכתוב שיש שכר על מצות כיבוד הורים למען יאריכון ימך. ותירץ בשני אופנים: הראשון, **ששכר מצוה מצוה ולכן זוכים לאריכות ימים בכדי שיוכלו לקיים עוד ועוד את מצות כיבוד אב ואם. ועוד תירץ, שאינו ענין שכר רק כיון דמכריזים על ימיו של אדם ויש קצבה לשנותיו, לכך אמר הכתוב כי זה הזמן שמשקיע האדם בעניני כיבוד אביו ואמו אינו נחשב בחשבון הימים.**

הי"ד את אביהם הקדוש רבי מסעוד זיע"א. באחד המקרים, כאשר אביהם התאונן על כאביו פנה אחיו של הצדיק אל אביהם ושאלו: מדוע, אבא, הנך כה מתאונן? בדבריו נשמעה נימה קלה של טרוניה לאביהם הקדוש. אז פנה אביהם לרבי דוד ואמר לו: עד לרגע זה היה לי יהלום. בן קדוש כמוך. עתה איבדתי את היהלום!

מששמע זאת רבי דוד נחרד ונבהל. כעונש, גזר על עצמו לעזוב את בית אביו למשך שנה שלימה. בכל אותה העת לא דיבר עם איש ולא בא בקהל ונהג כמו היה בחרם. כל שעותיו הקדיש לתפילה וללימוד. כתום השנה שם פעמיו לעבר בית מושל העיר. אותו מושל קיים יחסי ידידות עם רבי מסעוד זיע"א. כאשר נכנס רבי דוד לבית המושל, רץ לקראתו המושל בהתרגשות רבה. הוא ידע כי במשך שנה שלימה לא בא במגע עם הבריות ועל כן נתרגש על אשר הוא הראשון לשוחח עם רבי דוד. 'שב נא עימדי ונערוך סעודה מפוארת לכבודך, כבנו של הצדיק הקדוש, ביקשו המושל'. רבי דוד סירב לבקשתו של המושל. לא אוכל לאכול עמך עד אשר תסור לבית אבי ותבקשו בשמי לסלוח לחטאתי. שמע זאת המושל ורץ לבית הצדיק רבי מסעוד. סיפר לו את אשר ביקש בנו רבי דוד. אביו האזין לדברי המושל ולאחר שסיים את דבריו אמר לו: 'אכן ידעתי את חן ערכו של בני הקדוש. יהלום אמיתי הוא. יהלום זוהר שערכו לא סולא בפז. אמור לו כי כבר נמחה עוונך'. שב המושל לביתו וסיפר לרבי דוד שהמתין בחרדה, את דברי אביו. כאשר שמע זאת מיהר לבית אביו ומפתח הבית זחל על ברכיו

עבודת הצדיקים והישרים

עבודת ה'
בתורת
ומחשבת
ישראל

דרושי אביר יעקב

דרושים בדרך עבודת ה' בעניני האמונה ויסודות עבודת ה', מפיהם ומפי כתבם של צדיקי הדורות בתורת ומשנת רבינו יעקב אביחצירא זיע"א על פי יסודות רועי הדורות ודברי חז"ל.

ספר שמשנה את השקפת העולם לכחור את חיי הנצח תמורת עולם חולף, ומרומם את האדם לעולמות נעלים ומרוממים.

אור הגאולה לישרי לב

- ראש כל ההתחדשויות -

ההתחדשות

תתחדש

כחו של יהודי להתנער מעפרו ולהתחדש בכל עת כתינוק שנולד, נשאב מחידוש הלבנה החדש, כי כהתחדשותה בתוקף מיעוטה, כן "עתידין אנו להתחדש כמותה" (ספריה"ק, במד' כג) בהשלמת בנין מלכות בית דוד בקרוב, "והיה אור הלבנה כאור החמה" (ישעיה"ו, ס).

אם אמנם נתמעטנו מאד בגלותנו, עד שהבורא מבקשנו בראש חודש "הביאו עלי כפרה על שמועטתי את הירח" (חלק"ט, ר"י גאולתנו על ידי שיישוב למלאנו, כי "אין מיעוט אחר מיעוט" אלא לרבות" (בבא מציעא י"ד), לומר שאין הבורא ממעט את ישראל, אלא לשוב לחדשם בגאולתם בריבוי גדול יותר מאשר היה לפני ירידתם.

אם "חודש" על שם ההתחדשות מוכנה, הרי ש"ראש חודש" הוא ראש כל ההתחדשויות, כי אורו גדול להשפיע התחדשויות לכל החודש, כמותגלה במיטב פניניהם של הצדיקים והגאונים ז"ע שבאו מאותמים כיהלומים ב"אוצר" גדוש פנינים ורעיונים.

אוצר פניני החסידות - ראש חודש

מאמרים נבחרים ושמועות נאות בשורשי ראש חודש
המכונים ומרוממים את האדם לעולמות נעלים
| מעשי צדיקים |
| ספיר ויהלום - הארה חסידית ועובדין טבין |

אור הגאולה לישרי לב

ישור אל בני עליה

פ"ג
אזינו רבינו איש
אדום הדב אלמלך
כהר אלעזר ליפמן
בשיחם נעים אלימלך
נפטר בא אדר ט"ו
תשנ"ב

אדרבא הייליגער רבי ר' אלימלך זצ"ל

על-ידי התחברותם בקדושי עליון גם הם ישכבו אף וחמה ולהיטיב מטוב ה'

כל יהודי בעדינות נפשו ובפנימיות טוהר לבבו, תיכף שגולה לפניו אש שחורה על גבי אש לבנה, אותיות המאירות של התנא האלוףי הרבי ר' מילעך, נבער נשמתו בעוז תעצומת, ומצא מין את מינו וניערר לאהבה וליראה את ה' הגדול והנורא, להחזיר ולהשיב את כל חלקי נפשו ורוחו ונשמתו לאביו ולבוראו.

משאירים כלום לעצמם. בכך נתגלה שמיד כשהתחילו רצו לתת.

ותשבעו...

ועתה שמחה גדולה בכל העולמות שמופיע בעולם אור חדש: "נועם אלימלך" בשלמות הביאור ותכלית הפאר. הספר שכל הצדיקים ראו בו המשפיע הן לצאת מטיט החומר, והן לקבל ממנו תיקון כזה שכל המקושר זוכה גם כן בעצמו לתת את טובו לכל העולם, שיוכל להעלות את כל הבייאה לשרשה, "ולייחד ייחודים כמותך" (-תשובת משיח לשאלת אור שבעת הימים "אמתי קאחי מן". אגרת הבעש"ט).

בכל עת שהצדיקים הגדולים הולכים מדרגא לדרגא והורגים את הנחש לגמרי, הם מתעלים לתכלית "צדיק מושל בראת אלקים", שהם מתרמים ליוצרים, לשנות הטבע, לחולל פלאות ולהיטיב עם כל הברואים, כי "בשביעם נברא העולם".

'מקום גדלתם' - שאנו רואים שהרקיטו שחקים - 'מתגלה בענותותם': שהגשמה שלהם שגבה מאד, עד שהם מרגישים, שכל מה שייגע להגיע לתכלית שלמות השגתם, מדרגתם ייחודם ומופתיהם - הכל רק כדי למסור ולתת, ובכך לתקן את כל הבריאה, הן ברוחני והן בגשמי. הנשמע כזאת והנראה כמזוה, שרואים גדולת הצדיקים שאינם

אשרי העם שכלו, כה שהצדיק המשכך הכל ומעלה העולם לשרושו, הוא נותן לנו במתנה שכל אחד זוכה כמזוה לשכך חמת המלך.

מהדורת פאר מושלמת

ביאורים | ציונים | צעטיל קטן ותפילה קודם התפילה מבורא פרקי תולדות מורחבים | מפתחות

אור הגאולה לישרי לב

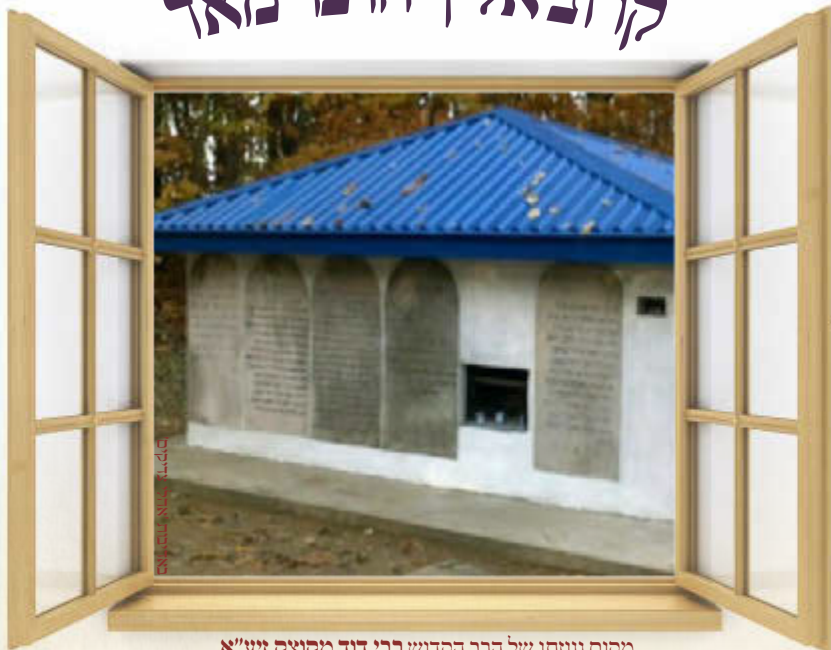
לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרב הקדוש רבי דוד מקוצק זיע"א

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך